

СЕМЕЙНО ОГНИЩЕ

ИЛЮСТРОВАННО ДОМАШНО СПИСАНИЕ.

Излиза всѣкий мѣсецъ

Редакторка: М. Недѣлкова-Понова.

ИЗДАВА ДРУЖЕСТВОТО „СЪЮЗЪ“
въ гр. Варна.

Година 1. Августъ 1895 г., Брой 8.

ВАРНА.

Печатница на К. Николовъ.

1895

Съдържание на брой VIII.

	Стр.
I. ЩАСТИЕТО НА ПЕНДЕНИНГИТЪ. Отъ Елисавета В. Беллами.	169
II. ЛУИЗА М. АЛКОТТЪ. Изъ книгата: „Момичета които сж се прочули.“ на Сара К. Болтонъ.	175
III. ЛЕОНЪ ГАМБЕТТА. Изъ книгата: „Бѣдни момичета, които сж се прочули.“ на Сара К. Болтонъ. Съ картина.	180
IV. РАЗВИТИЕТО НА ЛЪЖАТА У ДѢЦАТА И ОПАСНОСТЪТА ОТЪ НЕЯ ЗА ВЪЗРАСТНИТЪ. Отъ Д-ръ В. Якубовичъ. Превелъ Т. Ганчевъ.	185
V. „НИКОЯ ЖЕНА НЕ Е БИЛА ТОЛКОЗИ ЗЛОЧЕСТА КОЛКОТО СЪМЪ АЗЪ.“ Изъ Household.	187
VI. ПРОЕКТА ЗА ПРОГРАМИТЪ НА ГИМНАЗИИТЪ ВЪ БЪЛГАРСКОТО КНЯЖЕСТВО.	188
VII. ВЪЗВАНІЕ КЪМЪ ЖЕНИТЪ, КОЕТО ТРѢБВА ДА СЕ ЧУЕ НА ВСЯКЖДЪ ПО СВѢТА. Отъ Г-ца Франсисъ Е. Виллардъ предъ „Женския Въздържателенъ Сюзъ.“ Съ картина.	189
VIII. РЪКОДѢЛИЯ СЪ ИЗНИЩЕНИ ЖИЦИ — № 1) Украиникъ за маса; № 2) Изнищена пвица за иеро. Съ двѣ иллюстрации.	190
IX. УПЪТВАНІЕ ПО ГОТВАРСТВОТО.	191
X. МАЙКА. Отъ Викторъ Хюго.	192
XI. ЛИСТЪ СЪ ИГБНИ (Притурка).	
XII. ОБЯВЛЕНИЯ НА КОРИЦИТЪ.	

ОТЪ АДМИНИСТРАЦИЯТА.

 Молимъ абонатитъ си, да прибързатъ и внесжтъ абонамента си, като се отнесжтъ до книжарницата на А. В. Велчевъ, — Варна.

Условията ни за настоятели.

Който ни събере до 10 абонати предплативши задърка за себе си по 10 %. За отъ 10 — 50 абонати отбива е по 15 %, а за отъ 50 абонамента на горѣ отбива е по 20 %.

Писма съ пощенски бонове, или записи да сж предплатени.

Всички писма пратени до редакцията, или до книжарницата на А. В. Велчевъ, относително Списанието, трѣбва да сж платени на пощата.

СПИСАНИЕТО НИ ТЪРСИ АГЕНТЪ.

Желающитъ за споразумѣние, да се отнесжтъ до Книжарницата на А. В. Велчевъ, въ градъ Варна.

СЕМЕЙНО ОГНИЩЕ

ИЛЮСТРОВАННО ДОМАШНО СПИСАНИЕ

ИЗЛИЗА ВЪ КРАЯ НА ВСЪКИЙ МЪСЕЦЪ.

Година I.

Августъ, 1895 год.

Брой 8.

Щастието на Пенденингитѣ.

Колко приятно е тука, „каза Анна, като сложи патерицата се до една ябълчево дърво, и сѣднѣ на единъ столъ засѣненъ отъ клоноветѣ му. Цѣлата градина бѣше въ цвѣтъ, въздуха благоухаше отъ сладка меризма и Анна си въздъхнѣ отъ спокойно задоволствие.

Сестра ѣ Естирь, се разгледа на около, но не ѣ отвори изведнѣжъ. Чувствата ѣ бѣхъ въ борба; искаше да се съгласи съ Анна, и същевременно да ѣ противорѣчи; но не можеше да стори, ни едното, нито другото.

Слънцето бѣше залѣзло на западъ и отклоненитѣ му лучи грѣяхъ върху полегатата градина съ една омѣгкотена свѣтлина. Кѣщата, въ която живѣяхъ, бѣше на върха на могилата. Тя бѣше стара и се изглеждаше още по такава въ сравнение съ пролѣтната хубостъ, която бѣ украсила нивята и градинитѣ наоколо.

Анна не гледаше на кѣщата. Тя бѣше забѣлѣжила само пембѣнитѣ цвѣтове на ябълчинитѣ дървета, ясното синѣо небе, гѣлѣбитѣ, които прехвърчехъ, затова очитѣ ѣ свѣтѣхъ отъ приятна усмивка.

Естирь бѣше свѣсила челото си. И нейнитѣ очи бѣхъ видѣли всичко, което сестра ѣ бѣ забѣлѣжила, но се спрѣли най-послѣ на кѣщата.

„Да,“ каза тя, „всичко е хубаво, много хубаво — само да не бѣше наше!“

„Охъ, Естирь!“ каза Анна нажалено, „но туй е нашия домъ.“

„Толкози по злѣ за насъ!“ избѣбра Естирь.

„Толкози по добрѣ за насъ,“ въздъхнѣ Анна. „Ти е всичко що имаме.“

„Анно! Анно!“ извика Естирь нетърпеливо. „Чудно ми е, какъ можешъ да се задоволявашъ?

Тази стара кѣща се съборя предъ очитѣ ни! А злото е, че не ще можемъ да ѣ поправимъ.“

Анна въздъхнѣ, но мълчеше.

„Петъ години сѣ се минали отъ какъ е умрѣлъ баща ни „продължи Естирь,“ и четири години отъ какъ си продадохме кѣщата и дойдохме въ тази съборетина. Тя и тогази не бѣше нѣкоя стока, но всѣки день се събаря по-вече. Покрива тече, стѣнитѣ се подкѣртватъ, прозорцитѣ трѣбва да се понепушвѣтъ, капацитѣ да имъ се турятъ резета, за да се не блѣкатъ —“

„Колко чистъ въздухъ имаме,“ промѣрмори Анна.

„Ахъ, мило Анно!“ се извика Естирь, полунетърпеливо, полунѣсхитено.

Анна бѣше на двадесетъ и три години, но никога не е била здрава. Чрезъ страданията си, обаче, тя бѣ се научила мълчеливо да търпи.

„Колкото за мене, щастлива бихъ била, Естирь,“ каза тя сериозно, „ако да не бѣше за мама. Нощесъ ѣ чухъ да плаче.“

Анна каза това, като очитѣ ѣ се бѣхъ впили въ нѣкой отдалеченъ предметъ, гласътъ ѣ би нисѣкъ, почти шепнѣше, а лицето ѣ се бѣ исчервило. Тя си мислѣше, че е святотатство да говори за тайнитѣ сълзи на майка си.

„Плачение ли? За какво? „питае Естирь свѣсено. Не бѣхъ майчинитѣ ѣ сълзи, които ѣ възмуцавахъ, но жестока сѣдба, която ги е причинила.

„Не смѣяхъ да ѣ попитамъ, „отговори Анна нажалено,“ защото тя не подозира, че знаѣ, че е плакала, и струва ми се, че не иска да знаѣ.“

„Разбира се, че е плакала за пари,“ каза Естирь. „Отъ година на година нѣ сме по-бѣдни и

по-бѣдни. Омръзнгло ми е да икономисвамъ! По предпочитамъ да не се събираме съ хора, а да си стоимъ у насъ. Не мож да се задоволявамъ, както тебѣ Анно, само съ добринитѣ на полския животъ. Азъ съмъ, само, на двадесетъ години — а чловѣкъ бива младъ само веднѣжъ! Естирь стиснѣ устата си рѣшително, за да не би да заплаче.

Струва ми се, че тази бѣше една отъ причинитѣ, гдѣто плачеше мама,“ каза Анна. „Мжчно ѣ е, че не може да ни достави нѣщата, съ които се наслаждаватъ младитѣ.“

„Ахъ, Анно!“ испышка Естирь, но болката, която чувствуваше бѣше по-вече за майка си, отъ колкото за себе си.

Анна, обаче, мислѣше въ тази минута само за сестра си, като каза: „Бжджцето всѣкога добрѣ предвѣщава, като за тебе момичета, мила Естирь.“

„Анно, моля ти се недѣй да се въсхищавашъ отъ моето „свѣтло бжджце“, както казва Г-жа. Валисъ. Работата е сериозна и не търпи глупости. Азъ се чувствувамъ тѣй слаба, тѣй безсилна, въ нашия мжченически животъ. Само да бѣхме момчета! Но момичета какво можтъ да направятъ?“ питаше тя съ презрѣние.

„Азъ познавамъ едно момиче, което е стоило много добрѣ, като се взематъ предъ видъ обстоятелствата,“ каза Анна, „и името ѣ е Естирь Пенденингъ.“

„Искашъ да кажешъ за моята работа съ Г-ца. Трентъ ли? Е, чакай да ти кажъ, че съмъ исчерпала до нѣкъдѣ случая си. Но Анно, младежа има надѣжда, че ще се залови на търговия и слѣдъ време да стане независимъ, а за дѣвойката нѣма подобенъ случай. А когато ѣ се падне по нѣкога случай, тя не умѣ какъ да се въсползува.“

„Но ти дѣйствително си се въсползувала отъ твоя случай съ Г-ца. Трентъ,“ каза Анна разпалено.

Г-ца. Трентъ бѣше богата жена, на срѣдни години, безъ никакви роднини въ свѣта. Тя живѣше въ една отъ най-голѣмитѣ и най-хубавитѣ къщи въ Родне, но не водѣше осамотенъ животъ, защото обичаше обществото и правѣше много увеселения. Обносцитѣ ѣ бѣхж малко бързи и неможеше да търпи никакви прекословие: но задъ всичката си неприятна вѣнкашна обноска, тя имаше добро сѣрдце, и по-вече тактичност и деликатност, отъ колкото си предполагаж другитѣ. Тя бѣше дала случай на Естирь да искарева по нѣщо за семейството си като и бѣше дала самата работа, която момичето можеше да върши. Г-ца. Трентъ бѣ наскоро дошла въ Родне; но още отъ първото си

запознавание съ семейството на Пенденингитѣ, тя се бѣ замислила, какъ да имъ помогне, безъ да се види, че имъ прави милостиня. Нищо неможеше да се очаква отъ Анна. Тя бѣше достойна, но неспособна за нищо друго освѣнъ артистично възвание, а Г-ца. Трентъ мислѣше, че е безсѣвѣстно да насърдчава едно деликатно момиче въ таквази работа, въ която за да искара нѣщо трѣбва да поврѣди здравието си. Колкото за Естирь, работата бѣше различна. Тя бѣше хубавица и духовита — възможно е че бѣше по-вече духовита отъ колкото бѣше желателно — но здрава бѣше, грациозна и съ добри обноски. Г-ца. Трентъ бѣше чевръста да открие всичкитѣ Естирени способности и да измисли планъ, по който да може да спечели нѣкоя и друга пара, за да помогне на домашнитѣ си разноски. Щастливъ бѣше денѣтъ за Естирь, а още по-щастливъ бѣше за цѣлото семейство, когато Г-ца. Трентъ дойде, за да си каже планѣтъ. Тя каза, че се нуждаяла отъ едно интелигентно и съ вкусъ момиче, не като слугиня а, просто да надзирава вечеринкитѣ, обѣдитѣ, литературнитѣ сутрѣшни събрания, вечернитѣ ѣ концерти, и увѣрена била, че Естирь може да ѣ завърше работата. Естирь която не бѣше, ни твърдѣ скромна относително своитѣ способности, ни твърдѣ срамежлива каза, че може да се позгарее, и, не е чудно, че ще се научи. И Естирь, се научи съ невѣрна бързина. Тѣй като разбираше отъ хармония, имаше вкусъ за краски и способностъ да изнамѣри кое най отива, тя се разви за скоро едно време щото банкетитѣ, които Г-ца. Трентъ даваше се бѣхж прочули, най-вече, по украшенията си. Г-ца. Трентъ ѣ плащаше затова двадесетъ и петъ доларя мѣсечно, заедно съ много други подарѣци, тѣй щото Естирь нѣмаше нужда да си харчи своитѣ пари за украшения по тѣзи увеселения, когато бѣше нужно лично да присѣствува.

Презъ цѣлата зима Естирь, при все че живѣше у дома си, пакъ четири петъ дни въ седмицата бѣше у Г-ца. Трентъ. Работата бѣше затруднителна, защото макаръ че сестра ѣ и майка ѣ ѣ внушаваж много нѣща, тя пакъ трѣбваше да се напръга да мисли, за да извади нѣщо ново, нѣщо не бивало до тогава. „Да не мислишь, че всичкото е игра,“ казваше тя понякога на Анна. „Г-ца. Трентъ не е ангелъ, но пакъ струва си, чловѣкъ да се труди да ѣ угоди.“

Естирь угождаваше толкози добрѣ на Г-ца. Трентъ, щото тази взискателна жена бѣше си вдала сѣрдцето да си присвои тази млада дѣвойка, чиито способности тя бѣше първа да изнамѣри. Не привикнѣта да ѣ се не сбжда

волята, Г-ца. Трентъ не очакваше за съпротивление въ този случай, и въроятно, че не би посръщнала и сега, ако не би била тъй самоуверена. Но за голѣмо нейно очудване тя намѣри, че Естиръ не бѣше лесна за управление.

Послѣдната не бѣше още нищо казала на сестра си за станжалата случка въ петѣкъ между нея и Г-ца. Трентъ, а пакъ днесъ бѣше вече недѣля.

„Кога ще отидешъ у нея?“ попита Анна, смутена до нѣкъдѣ отъ дългото ѝ мълчание.

„Когато прати да ме повика,“ отговори Естиръ на късо, като хвърляше парчета кора въ трѣвата. Тогава като се обърнѣ каза на сестра си: „Ти никога не можешъ позна, какво ми каза Г-ца. Трентъ въ петѣкъ.“

„Надѣвамъ се, че е нѣщо приятно?“

„Ще видишъ сама. Тя ме задържа да стоя слѣдъ вечеринката, защото искала да ми говори за работа. Тази бѣше причината защо бѣхъ закъснѣла толкози. Е, добрѣ. въ нѣколко думи да ти кажѣ всичкото. Тя иска да идѣ да живѣѣ съ нея на цѣло, да пжтувамъ съ нея, когато отиде и. —“

„Да ни оставишъ ли?“ попита Анна уплашено. „О, Естиръ!“

„Недѣй да ме осждашъ, Анно. Отъ първо сърдцето ми подскочи отъ радостъ! Но правото да си кажѣ, азъ се засрамахъ отъ себе си, гдѣто бѣхъ тъй готова да напуснѣ домѣтъ си, и ѝ казахъ че не можѣ да ѝ отговорѣмъ веднага, но трѣбва да си помислѣмъ.“

„Това било най-добрѣ,“ каза Анна. „Разбира се, че ти не можеше да се съгласишъ, догдѣто не се допитаешъ до мама.“

„Но азъ не мислѣхъ за мама тогава,“ си исповѣда Естиръ. „Азъ си мислѣхъ, че не трѣбва да се показвамъ много готова да схванѣмъ случая.“

„Казала ли си на мама?“ питаше Анна съ растреперанъ гласъ.

„Не съмъ още.“

„Тя никога не би се въспротивила на планъ, който ще е за въ наша полза, за това съмъ увѣрена. Тя ни обича толкози много.“

„Но и ний ѣ обичаме! Ний ѣ обичаме,“ се извика Естиръ. „Разбира се, че ти всѣкога си била увѣрена, че ѣ обичашъ. Но Анно, азъ съмъ била всѣкога нетърпелива и струвало ми се е, че не съмъ обичала, ни мама, ни тебе, ни дѣцата. Нѣма нужда да ме гледашъ тъй очудено, защото азъ знаѣмъ сега, че наистина ви обичамъ, много по-вече отъ себе си. Много нѣща изнамира чловѣкъ, като живѣе съ Г-ца. Трентъ,“ прибави тя, като ѝ треперѣше долната устна, а очитѣ ѝ се приливаха съ слъзи.

„Какъвъ добъръ случай ще имашъ, Естиръ, да видишъ свѣта!“ каза несебелюбивата Анна.

„Да. Тя ми спомѣнѣ всичко, съ което можѣ да се наслаждавамъ, ако напуснѣмъ тѣзи, които обичамъ. Види се, за да ме предума, ти ми каза, че подобно нѣщо неможахъ да очаквамъ при майка си; че положението ни щѣло да става по-лошо и по-лошо, защото мама не умѣла да върти работа, колкото едно дѣте, даже; че да било нѣкоя друга жена, която да отбирала отъ тѣзи работи нашето положение би се подобрило.“

„Страхувамъ се, че ти е казала истината,“ допуснѣ жално Анна.

„Да си предположимъ че е истината! Пакъ никой вънкашенъ чловѣкъ нѣма право да ми казва това. Ако мама неумѣе, то не е нейна вина. Отъ гдѣ би могла да знае, когато тате ѝ добавяше всичко каквото сърдцето ѝ пожелаеше. Разбира се, че Г-ца. Трентъ знае да си управлява работата, но тя се е свикнѣла отъ много години насамъ. Азъ ѝ казахъ, че тя е имала по-вече случай отъ мама да се научи, но че и моята майка е превѣсходна жена.“

„Страхувамъ се, че не си била много учтива въ този случай.“

„Не Анно, но само ѝ показахъ, че не можѣ да допуснѣ хората да приказватъ злѣ за майка ми предъ мене. Азъ си мислѣхъ да ѝ кажѣ, че одобрявамъ предложението ѝ, като малко си мислѣхъ за васъ. Но когато говори за мама, тъй непочтително, тогава сърдцето ми се распали, като огънь, и разбрахъ че не можѣ се съгласи! Азъ мразѣмъ този стѣсенъ животъ въ тази съборена къща, но обичамъ мама, тебе и дѣцата по-вече отъ колкото можѣ да кажѣ съ думи. Ядѣ ме бѣше, даже, че бѣхъ си помислила за минута време да се съглася на предложението ѝ, затова ѝ казахъ че по предпочитамъ да умрѣ отъ гладъ у дома си, отъ колкото да се расхождамъ съ нея,“

„Какъ можѣ да ѝ речешъ това, Естиръ?“

„Тогава тя ми каза: Сбогомъ Г-ца. Естиръ Пенденнингъ. За въ бждѣще не ще имамъ нужда отъ прислугата ви. Нѣма нужда да се плашишъ толкози, Анно. То трѣбваше да се случи нѣкой день; защото тя е таквази опърличава жена.“

„Надѣвамъ се, че не сте се окончателно раздѣлили?“ въздъхнѣ Анна.

„Разбира се, че не сме!“ отговори Естиръ увѣренно. На ли ще дава банкетъ на двадесетъ и третий априлъ, и ще има необходима нужда отъ мене. Тя пакъ ще се примири, хемъ тъй на бърже“

„Но ти си по-млада, и не трѣбва ли да се поста-

раеш да си примириш по напредъ? Твоитъ двадесетъ и петъ доларя спомагахъ толкози много на мама.“

„Нѣма никаква опасностъ отъ нежъ страна,“ каза Естиръ. „Нѣма нѣкоя друга, която може да завърши работата на Г-ца. Трентъ, както мене. Либби Динъ мисли че може. Тя е спомѣняла единъ, два пѣти на Г-ца. Трентъ, но нѣка се опита първомъ! Либби нѣма вкусъ, нито пакъ умѣе да измисли нѣщо. Тя може да направи туй, което другитъ правятъ, но да направи нѣщо отъ нежъ си, не ѣ бива. Г-ца. Трентъ изисква оригиналностъ въ всичко, това ме прави да се не страхувамъ и да се надѣвамъ, че всичко ще трѣгне пакъ по медъ и масло.“

Тя не можеше да се искаже, че се е надѣвала въ сѣббота прѣзъ цѣлия денъ за извѣстие отъ Г-ца. Трентъ. Тя още се надѣваше да приеме покана, и да стане примирieto. Но Анна, като не можеше тѣй лесно да се надѣва, а не искаше да обезсърдчава сестра си, почнѣ да гледа къмъ кѣщи. Тя видѣ, че братъ ѣ Рогеръ, тринадесетгодишно момче, припикаше на долу по градината къмъ тѣхъ.

„Чудно ми е защо, се е растичалъ тѣй?“ каза тя загрижено.

„Страхувамъ се, маминото главоболие да се не обърне на нѣщо по сериозно,“ каза Анна. Веднага протѣгнѣ рѣка за патерицата си, за да иде да види, защо ѣ вика майка ѣ.

„Защо постоянно се въображавашъ нѣкаква злина, Анно?“ каза нетърпеливо Елисавета. „Възможно е че Г-ца. Трентъ —“

Като ставаше, Рогеръ пристигнѣ распѣхтѣнъ.

„О, елате, бърже елате! Старата Г-жа. Валисъ е въ приемната стая, а мама ѣ боли силно главата, та не може да ѣ приеме.“

„На вѣрно ми е донесла нѣкакво извѣстие,“ каза Елисавета. „Естествено нѣщо е Г-жа. Трентъ да прати нѣкой другъ вмѣсто да дойде сама; макаръ че не могѣ да разбере, защо е пратила Г-жа. Валисъ!“

„Защо наистина?“ си мислѣше Анна, но тя не проговори.

II

Кѣщата на Пенденингитъ бѣше по-привлекателна отвѣтъ отъ колкото отвѣтъ. Малката приемна, въ която бѣше поканена старата Г-жа. Валисъ за да чака сестритъ, бѣше много добръ наредена.

„Горкитъ!“ си каза тя на себе си. „Добръ, че си опазихъ поне хубавата покѣщнина. Кой ги знае какъ живѣятъ съ малкото приходъ, който иматъ? Исква доста умъ за да може съ малко

пари да се приживява, а Г-жа. Пенденингъ не умѣе. Горката Анна хроми, момчето е имъ още малко. Спукана имъ е работата, ако Г-ца. Трентъ се е расърдила на Естиръ.“

Г-жа. Валисъ бѣше една отъ многото хора въ Родне, която бѣше видѣла по-добри дни; но чрезъ голѣма икономия, тя пакъ си живѣеше спокойно, макаръ че не се събираше вече съ обществото. Патилата ѣ ѣ карахъ да съчувства съ семейството на Пенденингитъ, чиято история тя добръ знаеше. Интересна, който показваше въ тѣхъ бѣше добронамѣренъ, макаръ че по нѣкога ги смущаваше и никога не бѣше добръ посрѣщанъ отъ по-малката отъ двѣтъ сестри.

„Колко се радвамъ да ви видѣ и двѣтъ толкози добръ!“ каза тя, като Анна и Естиръ влѣзохъ! „Естиръ, ти не бѣше на черкова тази сутрина, затова азъ казахъ на сестра си Селина, че ще дойдѣ да ви понавидѣ.“ И тя отправи очитъ си къмъ Естиреното лице.

„Благодарѣ ти, че си се смислила тѣй за мене,“ каза Естиръ, като се исчерви отъ досада. „Мама ѣ боли главата, затова останѣхъ у дома.“

„Ахъ тѣзи чести главоболия! Майка ви да можеше само да размѣни мислитъ си! Но нѣщото, което ме е наистина смутило е, че Г-ца. Трентъ даде вчера единъ малкъ обѣдъ — много малко гостие имаше. Когато чухъ, че Либби Динъ е нареждала и украсявала отведнѣжъ си казахъ: „Какво е станѣло на Естиръ?“

Естиръ изслуша това съ разярено сърдце; но догдѣто да продума, Анна избѣрза да каже:

„Г-ца. Трентъ е много добра да остави и Либби да се поопита.“

„Драга ми Анно,“ отговори Г-жа Валисъ, ти си твърдѣ добра къмъ Либби, когато всички знаѣтъ, че тя нѣма нужда да работи, тѣй като братъ ѣ може да ѣ дава всичко, отъ което трѣбва да се нуждае. Но види се, че тя си мисли, че каквото вѣй можете да направите и тя може да го направи. Много е вѣтърничево, туй Либби Динъ, и чловѣкъ незнае какво да очаква отъ него. За съжеление ще бѣде ако Естиръ изгуби благосклонността на Г-ца. Трентъ. Трѣбва да е много чудновата жена. Либби притѣрча у насъ, слѣдъ като бѣше свършила урежданieto и знаете какъ умѣе да подражава —“

Трѣбва да се срами да върши подобно нѣщо,“ каза Естиръ.

„Да, щерко,“ потвърди Г-ца. Валисъ и съ главата си. Сѣщото ѣ казахъ и азъ. Но Силина се смѣеше.“

„Да ли е сполучила въ работата си? по-

пита Анна, и тогава се исчерви, като си помисли какво чувство ѝ кара да пита този въпросъ, щото Естиръ почнѣ да се смѣе.

„Като правѣх заключение отъ това, което Либби каза и още по-вече отъ това, което примълчава, сумнително е,“ отговори Г-жа. Валисъ, като съ това искаше да ги поутиши. Но Естиръ, ако разбирашъ отъ интереса си, нѣма нужда много да се омилковашъ на Г-ца. Трентъ, споредъ това което съмъ чула,“ каза старата жена съ особено значение, защото макаръ че живѣе още осмотено, тя пакъ чуваше всичкитѣ новини.

„Ни най-малко не ти разбирамъ какво искашъ да кажешъ!“ каза Естиръ натъртено.

Г-жа. Валисъ гледаше Естиръ съ възхищение и тогава се отправи къмъ Анна.

„Сестра ти е много красива, но трѣбва да ѝ посвѣтвашъ малко. Тя ще изгуби случаятъ, които хубостта ѝ доставя, ако тѣй необуздава бързия си духъ. Азъ слушамъ, че това момче Артуръ Хакетъ ѝ искалъ. —“

„Г-жа Валисъ, азъ неодобрявамъ —,“ ѝ прекъснахъ Естиръ распалено.

„Азъ не говорѣхъ на тебе щерко. Естиръ го презира защото мащеха му иска да го управлява. Защо единъ младежъ на дванадесетъ и шестъ години да си не избере самъ? Ако тѣзи Хакетови не бѣхъ новопришелци тѣ можехъ да знаѣтъ че Пенденингитѣ —“

„Г-жа Валисъ, „ѝ пресѣче Естиръ по-натъртено,“ името на този господинъ не трѣбва да си спомѣнува заедно съ това на Пенденингитѣ.“

„Добрѣ ще гледи я, да ли тѣй ще излѣзе слѣдъ време,“ каза добродушно Г-жа. Валисъ. „До колкото знаѣхъ азъ невѣрвамъ че момчето ще слуша мащеха си — нече ако е момче да струва за Естиръ. А като си има двѣ много добри очи, не е чудно че ще ги употреби за въ негова полза. Анно, ти трѣбва да говоришъ на Естиръ. Азъ се надѣвахъ, че тя ще припознае златния си случай — поне заради домашнитѣ си.“

„Колко ми се ще да си момиче ти, Г-жа. Валисъ! се изсмѣ Естиръ.

„Не мислѣхъ, че ти искашъ по-вече отъ мене!“ отвърни Г-жа. Валисъ. „Знаѣхъ, че да бѣхъ на твоето мѣсто — хайде щерко не ми се сърди толкози много. Желая ти доброто, и мѣчно ми е да видѣхъ, че едно момиче, като тебе изгубва случая си. Анно, труди се да ѝ предумашъ.

„Какво иска да каже?“ питаше Анна, когато си отиде старата жена.

„Страшна клокарка и пазарбашка!“ каза Естиръ твърдѣ разядосано.

„Но, Естиръ, тя се види много заинтересу-

нана въ тебе и като че ни жѣлае доброто. Знаешъ, тя е била всѣкога много съчувствителна къмъ мама.“

„Нѣка бѣде съчувствителна къмъ мама, но да остави мене и моитѣ работи на страна, каза Естиръ, още по разядосано. Въ положението въ което се намираме, азъ съмъ принудена да гледамъ на сериозната страна на живота и да не обръщамъ внимание на сентиментални глупости, които всичкитѣ момичета, си предполагамъ, че слушатъ. Азъ до толкова не съмъ взѣла подъ внимание това, щото, даже, на тебе не съмъ спомѣнѣла, ни дума.“

„Тогава, това за което приказване Г-жа. Валисъ, не е безъ основание.

Естиръ почнѣ да се смѣе. „Сега, Анно, недѣй става глупава. Нѣма никакво основание за да се градижтъ романи, увѣрявамъ те, защото всичко бѣше попарено още при зачалото му, ако имаше нѣщо за попарване.

„Отъ Г-жа. Хакетъ ли?

„Отъ Естиръ Пенденингъ! Знаешъ, Хакетовитѣ сж тѣсни приятели съ Г-ца. Трентъ и Артуръ Хакетъ дохожда много на често у Г-цата, види се, да се затыгва съ мене. Увѣрявамъ те, че нищо не съмъ направила за да го превлекъ, но той постоянно търси случай да ме слѣдва. Една вечеръ — спомняшъ ли си музикалната вечеринка преди двѣ седмици? Г-жа. Хакетъ излезе отъ приемната, подъ предлогъ че ѝ било лошо, и ме повика да идемъ въ трапезарията, за да ѝ дамъ една чаша вода. Съ чашата въ ръка, тя забѣлѣжи тѣй приятно, че се надѣва че момчетата не щатъ да се лѣжжтъ подиръ сина ѝ, отъ малкитѣ му кавалерски прислуги; че имало момичета, които много лесно се подвеждали. По тази причина тя била принудена даже, да напомни на Артуръ да внимава —“

„О, тогава ти ѝ каза нѣщо неприятно съ острия си езикъ!“ се извика Анна.

„Не бързай. Азъ едвамъ дишахъ отъ раздразнение, затова Г-жа. Хакетъ имаше случай да продължи кроткото си мърканне. Струва ми се, че ми е длѣжностъ да ти кажъ, мила Госпожице, че синъ ми не е свободенъ да мисли за кое да е момиче въ Родне. Тогава азъ проговорихъ — нѣма нужда да се стрѣскашъ Анно, защото и азъ бѣхъ тѣй любезна както тя къмъ мене. Азъ ѝ казахъ, че момчетата не сж толкози много чувствителни къмъ кавалерскитѣ обноски на господата, колкото се предполага; че никое момиче съ здравъ разумъ не би се повлекло подиръ единъ *деноубецъ*, който се е уморилъ отъ празно стояние; но че отъ малкото ми запознанство съ сина ѝ, той ми се види да има нѣкой добри качества, които госпожицата, която не сжще-

ствува въ Родне, може да ги обработи и тъй преправи на челоуѣкъ.“

„Естирь, това е било ужасно!“

„Страхувамъ се че бѣше. Но трѣбваше да рекж нѣщо, или да умрѣ! Азъ можахъ да ѝ кажж нѣщо по-добро; можахъ да се поуемихнж и да ѝ рекж, че е желателно онази госпожица да е тука за да го пази, та да ми не прѣчи, кога съмъ толкози много занята съ —“

„А тя какво направи?“

„Тя ли? Ахъ, тя ме само погледнж, сложи си чашата и измърмора: „Благодаря ви.“ Струва ми се, че доста ѝ бѣше поулекнжло. Могла бихъ да ѣхъ възрадвамъ по-вече, като ѝ кажехъ че бѣхъ му отрѣкла да дохожда у дома. Азъ не обичамъ бездѣлни хора; тѣ сж наклонни да си мислжтъ, че могатъ да завъртъхъ главата на кое да е момиче, стига да искатъ. Охъ! Анно, тази стара Г-жа. Валисъ, ме доста смути. Веднѣжъ въ живота си се радвахъ, че мама има главоболне — не е, не е това що искамъ да кажж — но нѣма нужда мама да знае, че имамъ съперница, даже и да е привременна — разбира се, че говорѣхъ за Либби Динъ.“ Естирь се исчерви като ракъ, слѣдъ като се поправи.

Анна бѣше доволно смисленна да изслуша поправката безъ да направи забѣлжжка. „Да“ отговори тя загрижено. „Надѣвамъ се, че мама не ще да чуе, че Либби те е замѣстила.“

„Защо казвашъ надѣвамъ се, тъй отчаено? Г-ца. Трентъ не може за дълго време задържа Либби. Когато дойде времето за банката и Шекспировата вечеринка —“

„Но, трудната работа, — начъртанието на планътъ е вече свършенъ, „каза Анна отчаено.“ Г-ца. Трентъ има всичкитѣ ти забѣлжжки. Отъ тукъ нататкъ нѣма нѣщо много трудно, за да не може Либби Динъ да го довърше.“

„Ти не знаешъ Г-ца. Трентъ!“ каза Естирь. „Тя може да прибързува въ изискванията си, но тя е почтенна жена и не ще да забрави моитѣ права. Но вчерашния ѝ обѣдъ билъ нѣщо внезапно. Нѣмаше, ни дума затова въ петъкъ. Струва ми се, че той е билъ даденъ съ цѣль.“

„Страхувамъ се, че е тъй,“ потвърди Анна.

„Радвамъ се, че не съмъ се подигравала съ Г-ца Трентъ, даже и предъ тебе,“ въздъхнж Естирь.

„Това никакъ не би ти приличало.“ Ти рѣжешъ съ езика си Естирь, както казва Баба Шане, но не се гавришь съ хората.“

„Съ това искашь ли да ме хвалишь, или да ме смърещъ Анно?“ питаше Естирь.

„И двѣтъ,“ отговори Анна. „Споредъ мене трѣбва да се извинишь предъ Г-ца. Трентъ.“

„Да ѝ се молж слѣдъ като е взѣла Либби Динъ? Никога! „извика Естирь гордѣливо. „Нѣка първо тя да прати да ме повика, и тогава азъ ще сторѣхъ това, което е прилично за да се извинѣхъ. Но догдѣто не прати да ме повика недѣй казва на мама, че Либби ме е замѣстила, даже за единъ день.“

Но Г-жа. Пенденингъ чу неприятната новина чрезъ баба Шане, едничката имъ слугиня. Баба Шане знаела Пенденингитѣ въ заможнитѣ имъ дни и още ги зачиташе, като не мислѣше, че бѣдността намалява достоинството имъ. Шане чула въ недѣля, че Г-ца. Трентъ дала обѣдъ въ сжббота и въ понедѣлникъ рано, рано отишла да съобщи новината на Г-жа. Пенденингъ.

„Трѣбва да е станжла нѣкоя погрѣшка,“ каза неспокойно Г-жа. Пенденингъ. „Естирь нищо не ми е казала.“

„Възможно е, че и тя сама нищо не знае, избѣбра Шане, която никакъ не ѝ бѣше приятно да види, че друга нѣкоя тъй лесно се намѣства на Естирено мѣсто. Но това не може да бѣде погрѣшка, защото Жанни ми каза, а леля ѝ е готвачка у Г-ца. Трентъ.“

„Възможно е, че е тъй,“ отговори Г-жа. Пенденингъ, като станж по сериозна и прекри съ това смуцението си. Естественно кротка, търпелива и мълчелива, тя бѣ сполучила да укрне борбата си съ сиромашията предъ дѣцата си и приятелитѣ си. Но тя не можа да укрне неспокойствието си, като попита Естирь, защо Г-ца. Трентъ бѣ повикала Либби Динъ да ѝ урежда обѣда въ сжббота.

„Мила мамо,“ каза Естирь, „недѣй се смуцава отъ баба Шаненитѣ приказки. Ти знаешъ, че Г-ца. Трентъ е лице, което лесно се върти на самъ натамъ. Нѣма нужда да се смуцавашъ. Либби Динъ ще ме замѣсти само привременно. Разбира се, че ще идж пакъ у Г-ца. Трентъ, слѣдъ като си отпочинж.“

Естирь направи това утвърждение съ пълно увѣрение, че говори истината, но когато погледнж на слабата си майка и ѣхъ чу, че въздъхнж задоволена отъ неопрѣдѣления ѝ отговоръ, тя се надѣваше, по-вече отъ всѣкога, че Г-ца. Трентъ не ще да закѣснѣе да направи примирнето си.

При все това, понедѣлникъ, вторникъ, срѣда, се изминжжж а дума нѣмаше отъ Г-ца. Трентъ. Въ четвъртъкъ, Естирь намѣри за нужно да излѣзе изъ града по домашни причини. Ако Г-ца. Трентъ прати за мене, „каза тя на Анна,“ съгласи се на каквото и да предложи. Азъ ще се върнж около два часа и половина.“

При все че работата ѝ не бѣше да мине

презъ най-главната улица на града, пакъ Естирь обичаше да минува презъ нея, защото казваше тя: „Азъ принадлежж на тази улица, тъй като къщата, която продадохме бѣше тука.“ Друго нѣщо, Естирь чувствуваше тази сутрина, че облѣклото ѝ макаръ, че бѣше просто, пакъ бѣше прилично и за тази най-модна улица. Анна се бѣ старала съ всичката си сила да ѝ измѣри и оший ясно-пепелявата рокля и да накити евтината ѝ капела за да съответствува. Една кичура пембѣни цвѣтове на пояса ѝ отивахж добръ съ пембѣнитѣ ѝ страни.

Не бѣше изминжла много път, когато срѣщна Г-жа. Грейсонъ, Г-жа. Валисановата „Сестра Селина.“ Още не ѝ бѣше минжло неприятното чувство, което питаеше къмъ Г-жа. Валисъ и Естирь щѣше да мине само съ поздравление, но Г-жа Грейсонъ ѝ улови за ръцѣтъ.

„Говори за вълка и той на срѣща ти —, каза тя распхтѣна.“ Сестра ми говорѣше тази заранъ за тебе.“

„Г-жа. Валисъ добръ ли е?“ попита Естирь, като на сила изговори думитѣ.

„Тя е много добръ. Но е много смутена заради тебе Естирь, най-вече за послѣднитѣ новини, които е чула отъ Г-ца. Трентъ — “

„Искашъ да кажешъ за Либби Динъ ли?“ попита Естирь засмѣно.

„Не, не: послѣднитѣ новини на ли те рекохъ. Не си ли чула?“

Естирь, която бързаше да избѣгне попита само: „Какви новини?“ но съ такъвъ остъръ гласъ.
(Смѣхва.)

Луиза М. Алкоттъ.

коло една дузина жени бѣхж насѣдали за обѣдъ въ хотела Белвиу Бостонъ. Една отъ тѣхъ бѣше жената на единъ талантливъ пастиръ; друга една бѣше писала двѣ, три новели; третя журналистка; четвърта точно въ навечерието на едно пжтешествие; имаше и една друга, която всички се радвахме да почтемъ, извѣстната авторка на „Малки жени.“ Лицето ѝ бѣше приятно, очитѣ ѝ сиви, свѣтли, които се изглеждахж весели, като че не искахж да гледатъ на трудната страна на живота. Цѣлия ѝ вънкашенъ изгледъ ѝ препоръчваше, като жена съ здравъ разумъ, къмъ която всѣки може да се отправи за съвѣтъ. Тя ни разказваше смѣшни приказки за мнозина, които ѝ пишели и просѣли съвѣти, или помощи, и добродушно ни разказваше за личната си опитност. Азъ бѣхъ ѝ виждала, нѣщо прѣди двадесетъ години, когато

излѣзе отъ печатъ книгата ѝ „Очерки отъ Болницата.“ която не само мене расплака, но и хиляди други читатели. Макаръ, че Г-ца. Алкоттъ бѣше тогава само на трийсетъ години, тя се изглеждаше слаба и изнурена. Презъ онова време тя се борѣше съ мъжнотинитѣ на живота. Сега на педесетѣтъ, тя се изглеждаше щастлива и спокойна. Желанието на сърдцето ѝ бѣше постигнжто — да прави добро на хиляди, и да печели доволно пари за да се грижи за тѣзи, които обича. Живота на Луиза Алкоттъ, както на много други прочути жени, е билъ препълненъ съ припятствия. Тя се родила въ Жермантаунъ, Пенсилванія, 29 Ноем., 1832 год. въ домътъ на една много любезна майка и развитъ баща, Амосъ Бронсонъ Алкоттъ. Той билъ бѣденъ, но голѣмото му желание за знание го накарало да се изучи и стане учителъ. На 1830 година се оженилъ за Г-ца. Май. Луиза Мултонъ въ историческия си очеркъ на Г-ца. Алкоттъ казва: „Чула съмъ, че семейството Май, било много противно, хубавата имъ дъщеря да се омъжи за бѣдния учителъ и философъ.“ Но той билъ добръ съпругъ, макаръ че сиромашията имъ била за дълго време гостинка.

За единадесетъ години, той билъ усърденъ и сполучливъ учителъ въ града Бостонъ. Маргарита Фуллеръ била една отъ помощницитѣ му. Всѣки зачиталъ непорочността на живота и учеността му. Отъ добродушието си той билъ противенъ на тѣлесното наказание, а удобрявалъ себеуправлението. Свѣта, тогава още не билъ достигнжлъ до този високъ идеалъ, но е лазилъ полека лека къмъ него, догдѣто боя е станжлъ едно отъ изгубенитѣ искусства въ училището, както и въ домътъ.

Той разбралъ, че ученицитѣ трѣбва да се заинтересуватъ; а не да се слѣдва старата папалска метода, по която заучвали думи, на които значението неразбирали. Той ималъ приятелски разговори съ ученицитѣ си относително възвишени предмѣти. Една отъ ученичкитѣ му, Г-ца. Пеабоди, толкози харесала разговоритѣ му, щото си взѣмала забѣлѣжки, които постѣ наредила и напечатала въ една книга.

Мнозина се произнесли, че религиознитѣ му учения не били прави. Друго едно нѣщо, което не се одобрявало било допусщанieto му негърски (черни) дѣца въ училището. Починжла сж полемика и съ това се намалимо числото на ученицитѣ му, което го принудило да се отгѣгли на 1839 година и да отиде съ семейството си въ Конкордъ.

Тука Г-нъ. Алкоттъ можатъ да прекарва по икономически и самъ да учи четиритѣ си дѣщери. Луиза най-голѣмата била дѣтелна,

распалено дѣте, на всѣкъждѣ влязала въ бѣда по причина на откровенността и неумѣнието си да се преправя, а сдобила се съ много приятели поради великодушното си. Кой може да забрави героинята Жозефина въ *Малки жени*, която е дѣйствително Луиза, момичето, което когато било смъртано да не свири съ устата си отъ сестра си казала: „Азъ мразя призети куклички! Не съмъ госпожица. Ако навиването на косата ми ме прави таквази, то ще си ъж плетж на двѣ опашки, догдѣто станж на двадесетъ години. Мразж само, като помислж, че трѣбва да порастнж и да станж Г-ца. Мартж, да носж дълги рокли и да се изглеждамъ тѣй като излѣта на калѣпъ! Като че не ми стига злото, гдѣто съмъ момиче, когато толкози по предпочитамъ игритѣ, работата и обноскитѣ на момчетата.“

На петнадесетата си година, „Жозефина бѣше много висока, суха и черна, припомнѣше на чловѣкъ повече за младо конче; защото никога не знаеше какво да прави съ дългитѣ си крака и ржцѣ, които ъ само пречехж. Устата ъ бѣше рѣшителна, носа ъ комиченъ, очитѣ ъ сиви, остри, които всичко виждахж, и бѣхж, или свирѣпи, смѣшни, или смисленни. Едничката ъ хубость бѣше дългата ъ гжста коса, но обикновенно тя бѣ замоталана въ една мрѣжа, за да ъ не пречи. Прегърбена бѣше Жозефина дълги бѣхж ъ ржцѣтѣ и кракатаѣ, дрехитѣ ъ хвърчахж и въобще имаше неспокоенъ изгледъ на момиче, което скоро ще премине дѣтинството а не му се прави промѣненето.“

Четиритѣ сестри живѣли весело въ Конкордъ, макаръ че срѣдствата имъ били кѣси. Често пжти по внушението на майка си тѣ закусвали сутрина само съ хлѣбъ и млѣко, за да могатъ да даджтъ добрѣ сготвеното си ѣстие на една сиромашкина съ шестъ дѣца, която ги наричала *Ангелски дѣца*, за голѣмо удоволствие на Луиза. Други пжтъ пакъ, приготвяли диалози, упражнявали се, уреждали сцена и канили съсѣдитѣ си да дойджтъ да гледатъ.

Луиза особно обичала да чете Шекспиръ, Гете, Емерсонъ, Маргарита Фуллеръ, Г-ца. Еджвортъ и Георги Зандъ. На осемгодишна възраст писала едно стихотворение, което майка ъ внимателно скжтала, като ъ казала, „ако слѣдва тѣй до време може да стане втори Шекспиръ.“ Благословени да сж хората, които съ благи усмивки и думи ни насърчаватъ въ борбата ни съ мжнотинитѣ на живота!

На тринадесетата си година тя написала стихотворението *Моето царство*. Когато слѣдъ години Г-жа. Мунсонъ Смитъ ъ писала да ъ моли за нѣкое стихотворение за сборката *Жената и священитѣ пѣсни*, Г-ца. Алкоттъ ъ пратила

сжщото, като казала: „Той е самия химнъ, който съмъ писала. Съчинила съмъ го на тринадесетата си година и като още срѣщамъ мжнотии въ управлението на царството си, то още изразява сърдечното ми желание. Нѣмамъ нищо по-добро да ви поднесж.“

Луиза била мечтателна, разказала приказки на сестритѣ и приятелкитѣ си и на шеснадесетата си година писала една книга *Цѣлтни басни*, която се напечатала шестъ години по-късно, но безъ да ъ донесе нѣкаква слава. Сега вече била загрижена да искаква прехраната си. Тя не била задоволна да сѣди празна и да чака да се ожени нѣкой за неѣ, или пакъ нѣкой богатъ роднина да ѣж поддържж; но рѣшила да си направи мѣсто въ свѣта. Тя казва въ *Малки жени*: „Жозефиненото честолюбие бѣше да направи нѣщо отлично; но като какво и тя сама незнаеше още, но го остави времето да ъ покаже.“ Времето бѣше дошло да направи пѣрвия си опитъ.

Тя започнжла да учи двадесетъ дѣца. Въмѣсто богословскитѣ разговори, които ималъ баща ъ съ ученицитѣ си, тя имъ разказвала приказки което време ъ било най приятното презъ цѣлия день. Сега дългитѣ трудни години започнжли — цѣли петнадесетъ — но които дали на дѣвойката богата опитность, която често пжти била много горчива, но пакъ съкровище, отъ което по-послѣ черпала материалъ за интереснитѣ си книги.

Много отъ времето си тя прекарала въ Бостонъ. По нѣкога се грижала като гувернантка за нѣкое болно дѣте; нѣкога съ шевъ се трудила да увеличи прихода си. Сегисъ тогисъ ходила въ кжщата на благоговѣйния Теодоръ Паркъръ, гдѣто се срѣщала съ Емерсонъ, Сумнеръ, Гарисонъ и Юлия Вордъ Хове. Емерсонъ билъ всѣкога много благъ къмъ дѣвойката, която по знавалъ още отъ Конкордъ. Г-нъ Паркаръ при поздравленията си ѣж улавялъ за ржжа и ѣж питалъ; „Какъ си чедо? Господъ да те благослови. Не се обезсърдчавай Луизо,“ и тогава тя си отивала по рѣшителна и по дързостна въ осамотената си стая.

На деветнадесетата ъ година една отъ раниитѣ ъ приказки била напечатана за която ъ платили двадесетъ и петъ лева. Колко се радвала тя на паритѣ, печалба на мозъгъ ъ. Нѣколко мѣсеца по-късно тя проводила на единъ бостонски журналъ друга една приказка, и за голѣмо нейно удоволствие, получила петдесетъ лева; но нѣщо-то, което ѣж повече задоволило било молбата на редактора за друга приказка. Втората си приказка Г-ца. Алкоттъ драматизирала и била приета за да се представи на сцената ако не

били се скарали актьоритѣ. Тя си мислила, да-же, да стане сама актриса, но управителя на театъра си строшил крака и контракта билъ унищоженъ. Какво ли бихъ сторили Американскитѣ момчета и момичета, ако тѣхната любима авторка бѣ станжала актриса?

Разбира се, и друга приказка писала за сжщия журналъ. Луиза била вече на близо до славата си. Тя казва: „Една отъ най-забѣлѣжителнитѣ минути въ живота ми бѣше, тази когато отивахъ единъ зименъ день на училище. и окото ми паднѣ върху едно желто обявление съ тѣзи сладки думи: *Берта*, една нова приказка отъ авторката на *Сперинциитѣ Прима-Донни* (Първи госпожи актриси), ще се публикува въ *Сжботната Вечерна Газета*. Закъснѣла бѣхъ; много студено бѣше времето; хората ме блѣскахъ като минавахъ; твърдѣ много се страхувахъ да не ме припознахъ коя съмъ; но пакъ стояхъ и очитѣ ми, като че се наслаждавахъ да гледатъ желтото обявление и казвахъ гордѣливо на себе си съ думитѣ на Винцентъ Круммелсъ: „Туй, туй е слава!“ Презъ онзи день ученицитѣ ми имахъ много блага учителка; защото догдѣто си пишехъ бастончетата на плочитѣ, азъ си съчинявахъ; и когато почнахъ упражненията съ таблицата за умножение, азъ си пресмѣтахъ богатството, което перото ми щѣше да ми спечели въ неясното, но приятно бждѣще.

Онази подиръ пладнѣ сестритѣ ми ходихъ на поклонение при желтото обявление, и като го намѣрили распокъсано отъ вѣтъра, дързостно го откраднали, и си дойдохъ у дома като го развѣвахъ, като знаме, въ лоното на всъхитеното ни семейство. Распокъсаното обявление още сжществува, сгжнѣто и скжтано нѣкъдѣ, между спомѣнитѣ на минжалото отъ онѣзи ранни, много трудни, но пакъ сладки дни, когато първата побѣда бѣ спечелена, и ентузиязма на младината облачеше всичкитѣ мъчно-тии съ романтичностъ.“

Като видѣла, че пари се печелѣтъ съ таквизи приказки, тя започнала усърдно да работи и написвала отъ десетъ до дванадесетъ на мѣсеца. Тя казва въ *Малки Жени*: „Догдѣто *Распрострениа Орелъ* ъ плащаше по петъ лева на стълпъ за нейния смѣтъ, както го наричаше тя, Жозефина се чувствуваше жена въ добро положение и работѣше прилежно върху малкитѣ си романчета. Но и голѣми планове се въртѣхъ изъ занятия ъ мозгъкъ и честолюбия ъ умъ, и въ голѣмата готварница малко по малко числото на ржкописитѣ, които щѣхъ да прославятъ името Мартъ, се умножавахъ.“

Но разказитѣ ъ не ъ принесли слава, а

и съвѣстната Луиза се била уморила отъ тѣхъ. Една друга къса приказка *Каприции* имала сжщата участъ както *Цютти Басни*. Нѣкои критици ъ хвалили, други ъ осжждали, но повечето хора останѣли хладнокрѣвни. Стѣдъ това тя поднесла една приказка на редакцията на *Atlantic Monthly*, но не била приета, а повърнѣта съ благия съвѣтъ да си гледа учителството. Но Луиза Алкотъ имала твърда воля и дързостно сърдце, та препитствията немогле да ъ надвиѣхъ. Гражданската война била почнѣта, сърдцето на учителката било трогнѣто. Тя била вече на тридесетъ години, но преминѣла презъ таквази опитностъ, която ъ направила жена съ нежно сърдце. Много пакти трѣндафила издава благо-вонната си меризма стѣдъ като е билъ премазанъ. Тя се рѣшила да иде въ Вашингтонъ и да се представи като милосердна сестра въ нѣкоя болница. Стѣдъ много неприятности, намѣрила се посрѣдъ много ранени и умирающи, които били донесени отъ бойното поле при Фредрихсбургъ. Тя казва: „Край голѣмата соба бѣхъ се събрали най-окаяната група хора, които съмъ виждала до сега — одрипели, изсжхнѣли, блѣди, кални до колѣнѣ, съ окървавени превръски, които не сж били промѣнявани отъ много дни; мнозина обвити съ чергиди, тѣй като мундиритѣ имъ сж били изгубени, или пакъ безполезни; всички се изглеждахъ отчаени, а това прогласяваше по-вече отъ всѣко друго нѣщо, че сж били разбити, побѣдени. Толкози ги съжаляхъ, щото несяхъхъ да имъ проговорѣхъ. Азъ само желяхъхъ да услужѣ най-окаяния отъ тѣхъ. Стѣдъ малко дойде ми заповѣдъ: „Кажѣ имъ да си изувѣхъ чорашитѣ, съблѣкѣхъ мундиритѣ и ризитѣ; да ги измиехъ добрѣ и да имъ облѣчешъ чисти ризи, а слугитѣ да довършѣхъ останѣлата работа, и да ги турятъ да натѣгатъ въ леглата.“

„Случи ми се да превържѣ единъ старъ Ирландецъ,“ казва тя „който бѣше нараненъ въ главата, която приличаше на градина, превръскитѣ бѣхъ пжтекитѣ, а косата растенията. Той го мислѣше за таквази голѣма честь една Госпожа да го мие, споредъ както се пзрази той, щото нищо друго не правѣше, а само си въртѣше очитѣ на самъ на тамъ и ме благославяше, по такъвъ единъ начинъ, щото не можахъ да се сдържа, та и двама почнахъ да се смѣемъ; когато колѣничихъ за да му събуѣхъ обувката, той не ми даде да му похвана, даже, мръснитѣ постали. Нѣкои отъ тѣхъ докарвахъ на сънливи дѣца, като ги миехъ, тѣ си олягахъ главата върху мене; други се изглеждахъ смаяни, а нѣколко отъ най-грубитѣ се исчервявахъ като срамежливи момичета.“

Когато било донесено ъстнето, тя хранила единъ отъ най-злѣ нараненитѣ и предложила другиму сжщата услуга. „Благодарѣ Госпожа, каза той, не мислѣ че ще имъ вече, защото съмъ нараненъ въ стомаха. Но дайте ми малко водица, ако не сте много занята.“

„Веднага отгърчахъ,“ казва тя; „но кофитѣ бѣхъ отнесени, за да донесѣтъ вода и нѣколко време се минѣ, догдѣ да се върнѣтъ. При все че имахъ много работа, азъ не забравяхъ болния, който бѣше поискалъ вода, и щомъ донесохъ, завтекохъ се да му поднесѣ въ една чаша. Той ми се виждаше, като заспалъ, но нѣщо въ блѣдото, уморено лице ме накара да се поуслушамъ да ли диша. Престанѣтъ бѣше. Похванѣхъ челото му; то бѣше студено. Тогази разбрахъ, че догдѣто чакалъ за вода друга нѣкоя крислужница бѣ му дала по-студена отъ тази, която азъ щѣхъ да му поднесѣ и го бѣ исцѣлила. Азъ прекрихъ съ чаршава вѣчно заспалия, когото никакъвъ шумъ не можеше вече да събуди, и слѣдъ половинна часъ леглото му бѣше изпразнено.“

Съ весело лице и горѣщо сърдце ходила тя между солдатитѣ, да имъ пише писма, да имъ мие очитѣ и да имъ пѣе пѣсни. Единъ день, единъ високъ, снаженъ младежъ билъ донесенъ. Той рѣдко говорилъ и никакъ не пжшквалъ. Слѣдъ като му превързала ранитѣ, Г-ца. Алкоттъ забѣлѣжила, че едни слъзи капѣли по странитѣ му чакъ до потона.

Тя казва: „Сърдцето ми веднага се смѣли за него и като взѣхъ главата му въ рѣцѣтъ си, също като че бѣше дѣте, казахъ му: „Иване, нѣка ти помогнѣ да търпишь болкитѣ си!“ Никога не съмъ виждала на друго лице таквази сладка усмивка и благодарителенъ погледъ, когато ми рече:

„Благодаря ви, Госпожа; много ми е добрѣ тѣй! Това ми се искаше.“

„Тогава защо не си каза отъ по преди?“

Не искахъ да ви смущавамъ, виѣ сте тѣй занята, а азъ се стараяхъ самъ да търпѣ болкитѣ си.“

Лѣкаритѣ били казали на Г-ца. Алкоттъ, че Иванъ ще умре и тя трѣбвало да му извѣсти; но нѣмала дързостъ да го стори. Една вечеръ той ѣхъ накаралъ да му пише писмо. „На кого да го отправиѣ, на майка ти ли, или на жена ти, Иване?“

„Ни на едната, ни на другата. Жена азъ нѣмамъ, а на майка си ще пишѣ, когато станѣ по-добрѣ. Азъ съмъ най-стария синъ въ кжщи и не струва да се женѣ, догдѣто Елисавета, сестра ми, се не задоми и Яковъ да си земе занаятъ. Ниѣ не сме богати, затова азъ

трѣбва да съмъ, като баща на дѣцата, и като мжжъ на остарѣлата си майка, ако можѣ.“

„Не е чудно, че си, Иване. Но кажи ми какъ станѣ да се запишешъ войникъ?“

„Азъ се записахъ защото нѣмаше другъ исходъ. Азъ не станѣхъ, ни за пари, ни за слава; но желаяхъ да се оправи работата, а хората все повтаряхъ, че тѣзи, които били усърдни трѣбвало да отидѣтъ да се биѣтъ. Господъ знае, че бѣхъ усърденъ! но азъ не се записахъ по отъ рано, защото не знаехъ точно длѣжността си. Майка ми разбра борбата ми, даде ми прѣстена си за да ми спомага и каза ми: 'Върви, и азъ дойдохъ.'“

„Съжелявашъ ли по нѣкога, че си дошелъ, когато се мжчишь тѣй?“

„Никога Госпожа. Много не съмъ спомогнѣлъ, но съмъ само показалъ, че съмъ готовъ да жертвувамъ живота си, и вѣроятно е че... Това ми е първата битка; мислѣтъ ли лѣкаритѣ, че ще е послѣдната ми?“

„Страхувамъ се, че мислѣтъ, Иване.“

Отъ първо той се видѣше като оплашенъ, но искаше желание да се пише писмо до Якова, защото той най-добрѣ умѣялъ да съобщи скърбната вѣстъ на майка си. Съ въздишка, Иванъ ми каза: „Надѣвамъ се, че отговора ще дойде на време, за да ме свари.“

Два дни по-късно пратили да викатъ Г-ца. Алкоттъ. Иванъ си прострѣлъ и двѣтъ рѣцѣ, като казалъ: „Азъ бѣхъ увѣренъ, че ще дойде, Госпожа: Тогава стиснѣлъ ржката ѣ тѣй силно, щото смъртния бѣлѣгъ останѣлъ за дълго време по неѣ. Единъ часъ по-послѣ Ивановото писмо пристигнѣло. Г-ца. Алкоттъ го турила въ ржката му и цѣлунѣла челото на умрѣлия Виргински ковачъ, заради майка му и го погрѣбала.

Благородната учителка се изнурила отъ работа и трѣбвало да си отиде у дома си. На скоро слѣдъ това написала книгата, *Очерки отъ Болницата* и ѣхъ публикувала на 1865 година. Презъ сжщата година, като се нуждаяла отъ почивка, тя отишла въ Европа, като другарка на една болна жена, гдѣто прекарала една година въ Германия, Швейцария, Парижъ и Лондонъ. Въ послѣдния градъ тя се срѣщнѣла съ Жанна Ингело, Францисъ Поверъ Коббе, Иванъ Стюартъ Миллъ, Георги Левесъ и други. Таквизи хора, като спомѣнитѣ, не питали да ли Г-ца. Алкоттъ е богата, нито пакъ искали да знаѣтъ.

Презъ 1868 година, баща ѣ взелъ нѣколко отъ послѣднитѣ ѣ раскази и ги занесѣлъ на издателитѣ Братия Робертови, за да види, да ли не може да се издадѣтъ въ отдѣлна книга.

Г-нъ. Тома Нилсъ, членъ отъ съдружието, челоуѣкъ съ образование и разсудѣкъ, казалъ: „За сега нѣмаме нужда отъ сборки на раскази. Не би ли написала дъщеря ви една длъжка прикаска за момичета?“

Г-ца. Алкоттъ се страхувала, че не може и започнала да пише *Малки Жени*, за да покаже на издателитѣ си, види се, че не може да пише прикаски за момичета. Но тя не могла да убѣди, ни тѣхъ, ни свѣта въ неспособността си. Въ два мѣсеца време първата частъ била свършена и публикувана презъ Октомврий, 1868. Прикаската е много естественъ разказъ на живота на тритѣ ѝ сестри и сама нежъ, въ Конкордъ. Даже и ний, които сме възрастни съ какъвъ интересъ четемъ за „Лаврентовото момче“, най-вече, ако си имаме свое момче, и сподѣлями чувствата на малкото дѣвойче, което писала на Г-ца. Алкоттъ: „Много съмъ сълзи пролѣла, заради Елисаветената болѣсть. Ако въ втората частъ не ѣ омжжешъ за Лавре, никога нѣма да те простѣ, и никое отъ момичетата въ нашето училище не ще да ти чете, вече книгитѣ.

Моля ти се, моля ти се, нѣка да се омжже за него.“

Втората частъ на книгата се появила презъ Априлъ, 1869 година и Г-ца. Алкоттъ станѣла прочута. „Купа нацапани ржкописи“ турилъ и „името Мартъ въ списъка на славнитѣ.“ Нѣкои отъ насъ неможахме да се примиримъ съ женидбата на Жозефина за Нѣмеца професоръ и и училището имъ въ Плумафилдъ, когато Лавре ѣ обичаше толкози нежно. Ний плакахме за Елисавета, и се чудихме, колко Марга докарва на нѣкои други млади домакини. Колко трѣбва да се е радвала на сполуката си изнурената учителка, и сестра милосердна! „Тази година,“ тя писала на издателитѣ си, „слѣдъ многогодишно напръгане да се искача на горѣ по пѣтя, който е всѣкога много по-труденъ за жени списателки, особно съмъ признателна да намѣрѣ, че пѣтя става най-послѣ по-лесенъ, тѣй като стрѣмнитѣ мѣста сѣ по изравнени, и тукъ тамъ сѣ цѣвнѣли малки цвѣтове по край пѣтя.

Когато се обявило че *Малки Мжже* ще излѣзе, петдесетъ хиляди екземпляра били поржчена преди публикуванието. Около това време Г-ца. Алкоттъ посѣтила Римъ съ сестра си Май, или „Ами“ въ *Малки Жени*. На за връщаннето си писала *Старомодната Дѣвойка, Подъ лиляковити дървета, Деля Жозефинената откъслѣчна торба, Жакъ и Жилъ* и други. Отъ тѣзи книги Г-ца. Алкоттъ е получила петстотинъ хиляди лева.

Тя всѣкога била най-преданна дъщеря на родителитѣ си. До смъртъта на майка си въ 1877 година тя се е грижала за нежъ. Май, най-мла-

дата и даровита, сестра, която се омжжила на 1878 година за Еристъ Пнерикеръ, умрѣла по-диръ година и половина и оставила малката си дъщеря Луиза Май Пнерикеръ на нежната ѝ грижа. Баща ѝ, който се парализиралъ на 1882 година, е билъ всѣкога услуженъ отъ Луиза: Сама го чухъ, веднѣжъ да казва: „Азъ се возѣмъ въ нейната златна колесница.“

Повечето отъ романитѣ на Г-ца. Алкоттъ, сѣ писани въ Бостонъ, гдѣто е била по-вече въодушевявана, отъ колкото въ Конкордъ.

„Тя никога не е имала особна стая за работение,“ казва Г-жа. Мултонъ; „кое да е мѣсто ѝ е било удобно. Тя нѣмала особно предпочитане за пера, или хартия. Единъ вехтъ атлазъ сложенъ на колѣната ѝ билъ всичката писалищна маса, отъ която се нуждала. Тя имала чудната способностъ да задържа около една дужина планове въ главата си едновременно, и да мисли за кой да е, когато ѝ се иска. Често пѣти посрѣдъ, нощъ когато другитѣ сѣ спѣли сладко, тя е лежала будна и измисляла цѣли глави. Въ най-работнитѣ си дни тя е писала четириннадесетъ часа на день, постоянно занята, едва ли туряла нѣщо въ устата си, догдѣто не си довършила работата. Когато трѣбвало да напише нѣкоя прикаска, тя отивала въ Бостонъ, наемала си нѣкоя тиха стая, и се затваряла въ нежъ. Слѣдъ мѣсець, или по-вече, време, книгата се довършавала, и тогава авторката излазила, изнурена, гладна и сърдита, готова да се върне въ Конкордъ за да прекарва времето си.“

Г-ца. Алкоттъ, както Елисавета Стюартъ Фелпсъ, била горѣща защитница на правата на жената и работила противъ пиянството. Когато Марга въ *Малки Жени* накарва Лавре на вѣнчалния ѝ день да се зарече да не пие, Жозефина се въехищава. На 1883 година, като нише относително избирателното право на жената, тя казва: „Всѣка година съмъ по-увѣрена и по-голѣма надѣжда имамъ за сполука, по голѣмо търпение къмъ онѣзи, които не сподѣлятъ моитѣ възглѣдове, и усърдно желание да узнамъ, какво е моето влияние върхъ напредѣка му.

Г-ца. Алкоттъ е извършила благородна работа за поколѣнието си. Книгитѣ ѝ сѣ били преведени на чуждестранни езици, и изражения на обичъ сѣ ѝ престижили отъ истокъ, както и отъ западъ. Тя казва: „Като обръщамъ лицето си къмъ захожданието на живота, намирамъ че слазиянето ми на долу по рѣта е по-гладко и по-приятно, и подобна на Християнъ, азъ отивамъ весела по пѣтя си.“

Г-ца. Алкоттъ умрѣ на 6 Мартъ, 1888 година, на петдесетъ-и-петъ годишна възраст,

три години слѣдъ смъртта на баща си. Тя била болна за нѣколко мѣсеца отъ много грижи и претрупана работа. Въ сѣбота сутрината преди да умрѣ, тя писала на една своя приятелка: „Казватъ ми, че ако прекарамъ още една година въ това мѣсто, *Почивка на Святии*, тогава ще живѣя още двадесетъ години. Но азъ не желаахъ за толкози и не мисляхъ, че ще ми се даждѣтъ. Обаче, тъй като не живѣя за себе си, тоще живѣя за други.“

Вечерта на сѣщия день, тя изгубила съзнанието си и останѣла тъй, до вторникъ сутрината.

Леонъ Гамбетта.

а 6 Ян. 1883 година, Парижъ представяше печално, но величествено зрѣлище. Дюкянитѣ бѣхъ затворени, предъ общественитѣ здания, както и частни къщи се развѣвахъ черни знамена. Улицитѣ бѣхъ препълнени съ стотини хиляди хора, всички обезкуражени, мнозина расплакани. Една голѣма погрѣбална колесница, прекрита съ черно кадефе, съдържаше сандѣка обвитъ съ три цвѣтно знаме. Издигаше се благовонна меризма отъ двѣтъ вазн, въ които горѣше ароматично вещество. Шестъ черни коние тѣглѣхъ погрѣбалната колесница и двѣстѣ хиляди души съставлявахъ шествието, мнозина носѣхъ вѣнци отъ цвѣти и викахъ: Да живѣй републиката! Да живѣй Гамбетта!

Учредителя на републиката, блѣскавия, сладкорѣчивия вождъ на Французитѣ, бѣше умрѣлъ: умрѣлъ въ цвѣта на живота си, на четиридесетъ и петъ години. „Фигаро“ изрази чувството на всички когато писа; „Републиката е изгубила най-великия си мжжъ.“ Пал-Малската Газетта писа: Той ще живѣе въ френската история, като най-дързостния;“ и даже Германия го хваляше като най-юначния между юнацитѣ, и се видѣше, че тя сама диша по-свободно, като каза въ Берлинската Пресса: „Гамбеттовата смъртъ избавя европейския миръ отъ застрашения.“ Ржката, която, безъ сумнѣние, би се пострѣла да вземе назадъ расплаканитѣ Алзасъ и Лорренъ бѣше парализирана; гласътъ, който управляваше множеството, по нѣкога съ сладко предумвание, по нѣкога съ шума на силния порой; върховната воля, която държеше Франция, като послушно дѣте съ силата си, бѣше отстѣпила на неизбежното — смъртта.

Леонъ Гамбатта се родилъ въ Кахоръ, Франция, на 2 Априлъ, 1838 година. Баща му билъ

Италиянецъ отъ Генуа, бѣденъ, но чловѣкъ съ добъръ характеръ; майка му Французойка, жена благородна, енергична и пълна съ надѣжда. Тѣ си имали дюкянъ, който билъ половината бакалница, а половината панаиръ. Тука Оназия, жена му, помагала всѣки день на мжжа си, за да искараватъ поминѣка си. Когато едникия имъ синъ билъ на седемъ години пратили го, въ едно Изуитско пригитовително училище въ Монфоконъ, тъй като родителитѣ му желали да стане священникъ. Майката много се гордѣяла съ него и имала голѣма вѣра въ бѣдѣщето му. Тя го научила да чете отъ „Национала“, вѣстникъ, основанъ отъ Тиеръ, съ републикански начала. Тя гледала съ въсхищение, че макаръ много малъкъ, той заучвалъ рѣчитѣ на Тиеръ и Гизо, които намиралъ въ стѣлповетѣ на вѣстника и си ги декламиралъ, като се скиталъ изъ тѣсенитѣ улици и старитѣ мостове на Кахоръ. Въ Монфоконъ, той декламиралъ предъ другитѣ дѣца, тъй като майка му му испращала за награда многоцѣния. „Националъ“, щомъ добиялъ добри бѣлѣжки. Да ли Изуититѣ сж одобрявали това не се знае, но поне оставали на свобода малкото си републиканче.

Въ осмата си година голѣмо нещастие го сполѣтило, което щѣло да подкопае всичкитѣ му надѣжди. Като гледалъ единъ ковачъ да пробива дръжката на единъ ножъ, строшава се остреца и едно парченце отвѣрнѣло въ око то му и поврѣдило зрѣнието. Двадесетъ години по-послѣ, когато лѣвото му око отъ съчувствие къмъ дѣсеното, се виждало почти поврѣдено и то, турили му стѣклено, и тъй се спазило.

Когато Леонъ билъ на десетъ години станѣла Революцията на 1848 година, свалили Лудовика Флипа, Орлеанеца, и Лудовикъ Наполеонъ станѣлъ предсѣдатель на републиката. Нужно е било народа да знае, че честолубието на Бонопартитѣ не може да се задоволи само съ предсѣдателство. Това се види ясно, когато започва да увеличава силата си, чрезъ привличанieto на Католическата черкова къмъ себе си. Изуититѣ не позволявали, вече на Леонъ да говори за републиканство. Тѣ видѣли, че то било осѣдено, затова карали му се, били го, взѣли му „Национала“, и най-послѣ го испѣдили, като писали на родителитѣ му; „Никога не ще да можете да го направите священникъ; характера му не може да се дисциплинира.“

Бащата се ядосвалъ когато се върнѣлъ у тѣхъ си и съсѣдитѣ предвѣщавали, че той ще скончи живота си въ Бастилията, ако поддържа таквизи радикални мнѣния. Горката му майка се

обвинявала, че тя му дала „Национала“ въ ржцѣтѣ, и че той билъ причината на всичкото зло. Ахъ, тя е дѣйствувала по-добре отъ колкото е разбирала! Ако не е билъ „Национала“ и Гамбеттовата непобѣдима любовъ за република, Франция и днесъ можеше да е играчка въ ржцѣтѣ на нѣкой императоръ.

Между това Лудовикъ Наполеонъ турялъ свои си приятели на служба и си присвоилъ войската и полицията. На седемъ часа сутринята на 2 Декемврий, 1851, прочутия държавенъ превратъ станалъ и председателя се провъзгласилъ за императоръ. Близодвѣстѣ и петдесетъ депутати били арестувани и хвърлени въ тъмница, а републиканцитѣ, които се противили били усмирени чрезъ войската. Тогава било позволено на Французитѣ да искажатъ чрезъ гласуване, да ли самоволно приематъ империята. Разбирало се, че имало само единъ безопасенъ начинъ и той билъ да гласуватъ положително, и тъй гласували.

Иосифъ Гамбетта, бащата, видѣлъ политическата буря, която иде, и като се страхувалъ за откровенния си синъ, затворилъ го въ лицея въ Кахоръ до седемнадесетата му година. Тука той привлѣкълъ вниманието на учителитѣ си съ голѣмата си страсть къмъ прочитане, силната си памѣтъ, и обичта си къмъ историята и политиката. На шестнадесетата си година, той билъ вече исцелъ латинскитѣ писатели и икономическитѣ съчинения на Прудонъ. Когато се върналъ у дома си, баща му казалъ, че трѣбва да стане бакалинъ и да го наслѣдва въ търговията. Той послушалъ, но гладния му умъ за учение, не се интересувалъ въ работата. Той се отвърщавалъ да изживява силитѣ си, да предумва жената на кмета, че единъ метръ генуеско кафе, по двадесетъ лева, е по евтино отъ колкото единъ метръ лионско, по тринадесетъ лева. Толкози уморенъ билъ той отъ работата, щото се молилъ на баща си да държи смѣткитѣ, което и сторилъ по единъ задоволителенъ начинъ.

Съблюдателната му майка забѣлѣжила, че момчето ѝ слабѣе. Той билъ неспокоенъ и отчаянъ. Искало му се да иде въ Парижъ, за да учи законовѣдството и тогава да учителствува

въ нѣкой провинциаленъ градъ. Той си планиралъ начини, какъ да избѣгне отъ омразната си работа, но нѣмалъ пари, нито пакъ приятели въ голѣмия градъ.

Но майчиния му планъ не останалъ безъ послѣдствие. Тя казала на г. Менне, фабрикантина за шоколатъ: „Азъ имамъ синъ, който е много способенъ и искамъ да го пратя да се учи въ Парижъ по правото, въпрѣки желанието на баща му. Той е добро момче, а не е и глупаво. Но мѣжа ми, който желае синъ ми да продължава въ сжщата търговия, ще го държи гладенъ, догдѣто се подчини. Това, което искамъ да ти кажа е, че ако ми продавашъ шоколато на сжщата цѣна, на която го давашъ на други покупци, вмѣсто да го прода-

ваме на твоя смѣтка, съ това ще ти внесъ веднага суммата, а ти да го минешъ на смѣтката, че ми го давашъ по-скъпо. Разликата, която остава между сжщинската цѣна и тази, която ще фигурира на смѣтката ще ѣ давашъ на сина ми. Менне се интересувалъ въ момчето, и се съгласилъ.

Слѣдъ нѣколко време, тя повикала сина си на страна, турила му въ ржцѣтѣ единъ възелъ пари и казала. Това, синко, ще ти плати разноскитѣ за една година. Има единъ нѣленъ сандѣкъ съ дрехи за тебе готовъ. Трудн се и се върни у дома челоуѣкъ. Тръгнн на бърже, и гледай никоѣ да не подозрѣ, че отивашъ. На никого не казвай сбогомъ. Не щж да ставатъ сцени между тебе и баща ти.“

Честолюбието пакъ се пробудило въ сърдцето му и весело изражение се появило на лицето му. На другата заранъ, той се измѣзнулъ и скоро се озовалъ въ Парижъ. Той отишелъ въ Сорбоннъ, защото чулъ, че тамъ се давали лекции. Файтонджия му препорѣчалъ единъ евтинъ хотелъ на близо и младежа, който нѣмалъ още осемнадесетъ години починълъ наукитѣ си въ една стая на тавана. Той ставалъ рано сутрина, работилъ прилежно, слушалъ лекции по медицинския факултетъ, както и по правото, и си купувалъ вехти книги. Макаръ че много пѣти не се нахранвалъ добръ и дрехитѣ му били много прости и вехти, той не обръщалъ внимание, но се предавалъ всецѣло на работата си. Майка му писала, че баща му

ЛЕОНЪ ГАМБЕТТА.

се много разядосалъ, защото отишелъ и не давалъ, даже, името на сина му да се спомъне, въ неговото присяствие. Горкия, Иосифъ, колко късогледъ билъ!

Леоновата интелигентностъ и оригиналностъ му спечелили уважението на профессоритъ, и единъ отъ тѣхъ казалъ: „Баща ти много неразсжжливо дѣйствува. Ти си имашъ предназначение. Слѣдвай го. Но да станешъ адвокатинъ, защото гласътъ ти се отличава между хиляди други, а знанието и интелигентността ти ще ти спомогатъ. Тѣсенъ ще ти бжде кръга въ училищната зала. Ако искашъ, азъ ще пишеж на баща ти, за да му кажж мнѣнието си относително тебе.“

Профессоръ Валеттъ писалъ на Иосифъ Гамбетта: „Най добрия начинъ да вложешъ паритъ си е да ги похарчишъ, като отдѣляшъ колкото можешъ отъ търговията си, за да помогнешъ на сина си да стане адвокатинъ.“

Писмото направило голѣмо впечатление въ Гамбеттовото семейство. Майката се насърдила и се молила заради любезното си чедо, до като сестра ѝ Жанна Масаби, горѣщо защищавала отличния си сестринникъ. Най-послѣ баща му отредилъ да му дава извѣстна сума всѣки мѣсецъ. Въ двѣ години Леонъ изучилъ гражданския, криминалния, военния, горския и морския кодекси. Не билъ достигналъ още полнолѣтие, затова не му било позволено да практикува, тогава той прекаралъ още една година въ Парижъ, гдѣто изучавалъ сжкопѣнитѣ артистични сбирки въ музентъ и разнообразния животъ въ града. По този начинъ, той се запозналъ и съ други кръгове отъ живота. По случай запозналъ се съ одного отъ служащитѣ въ Законодателното Събрание, който казалъ на младия студентъ: „Ти си превъсходенъ момъкъ и обичалъ бихъ да те услужж. Ако разискванията на Законодателното Събрание те интересуватъ, ела тамъ, питай за мене, и азъ ще ти намѣря нѣкой жгълъ въ галерията, отъ гдѣто да можешъ да видишъ и чуешъ всичко.“ Тука Леонъ заучвалъ парламентарната практика, и видѣлъ какъ е притѣснена мисълъта подъ империята. Въ Кафето Прокопъ, мѣстото гдѣто се събирали Волтеръ, Дидро, Руссо и други литературни знамѣнитости, младежа преповтарялъ съ другаритѣ си рѣчитѣ, които слушалъ и си казвалъ какво би направилъ той, ако билъ членъ. Невѣроятно нѣщо се е виждало, тогава за единъ бѣденъ момъкъ да стане членъ на Законодателното Събрание. Той учредилъ единъ клубъ за прочитание и словопрѣния и разбира се, че той билъ и главата му. Но възможно ли е, да не е билъ духа на клуба републикански?

На 1860 година, на двадесетъ и двѣ годишна възраст, Гамбетта билъ допуснжтъ да практикува. Бащата билъ много противенъ синъ му да живѣе въ Парижъ, гдѣто, мислилъ той, нѣма случай за адвокатинъ, който нѣма ни пари, ни влиятелни приятели, затова настоявалъ да се върне въ Кахоръ. Пакъ леля му Жанна, която той наричалъ „Тата“, взела неговата страна. Като имала годишенъ приходъ около двѣ хиляди и петстотинъ лева, тя казала на бащата: „Ти не можешъ да помагашъ сина ти да живѣе въ Парижъ; но идущата седмица азъ ще идж съ него и ний ще живѣемъ заедно.“ Тогава се обърнжла къмъ сестринника си и прибавила: „Синко, азъ ще ти дамъ храна и кжца, а ти ще си набавишъ останжлото съ работа.“ Тѣ наели една много малка, много проста, и даже неудобна, кжца въ Латинския участъкъ. Първото му дѣло дошло подиръ осемнадесетъ мѣсеца чакание! Грещъ, единъ отъ депутатитѣ билъ обвиненъ за бонтувание противъ, правителството. Гамбетта го защитилъ толкози добрѣ, щото Кремйж, единъ отличенъ адвокатинъ го помолилъ да му стане секретаръ. Дѣлото не било обнародвано изъ вѣстницитѣ, и затова било извѣстно само на нѣколцина. За шестъ години блѣския, младъ студентъ билъ дѣйствително, като вързанъ за секретарската си маса. Самата му отпочивка била сегисъ тогшното му събиране съ нѣкой вѣстникари въ неговата кжца, гдѣто леля му приготвяла вечерята, която на радо сърдце вършила това, защото вѣрвала, че нѣкой день ще се прочуе съ своя гений.

Най послѣ и неговия часъ дошелъ. Въ държавния превратъ, Д-ръ. Баудинъ, единъ депутатъ, защото защищавалъ Народното Събрание, билъ убитъ въ едно сблъскване. Презъ 1868 година на празника за Умрѣлитѣ, Републиканци до хиляда души се събрали на гроба му въ Монматръ, да положжтъ вѣнци и да произнесжтъ рѣчи. Императора трѣбва да е забѣлжжилъ, че такива демонстрации сж врѣдни за престола му. Делшущесъ, главатаря, билъ арестуванъ и избралъ неизвѣстния адвокатъ Гамбетта да го защитава. Той билъ предаденъ радикалъ и просилъ отъ защитата си, само силно да бие върху Декемврийския Человѣкъ, тѣй както наричали Лудовика Наполиона противницитѣ му.

Гамбетта билъ человѣка за работата. Той оприличилъ Императора на Кателина, на разбойникъ, който уловилъ Франция и ѝ ударилъ тѣй силно, щото паднала въ несвѣсъ. „За седемнадесетъ години си билъ господаръ на Франция и никога не си дързнжлъ да отпразнувашъ 2 Декемврий. Ний, сме, които празнуваме

всѣка година, това, което ти не си готовъ да посрѣщнешъ, колкото убийщата мъртвото тѣло на жертвата си. Когато най-послѣ Гамбетта свършилъ рѣчта си и сѣднѣлъ на мѣстото си, сждбата била рѣшена. Той се прочулъ отъ единия край на Франция до другия и Императора приелъ удара отъ който никога не можалъ да се съвземе. Онази вечеръ въ клубоветѣ и въ вѣстникарскитѣ канцеларии името на Леонъ Гамбетта било въ всѣка уста.

Не е чудно, че въ изборитѣ на слѣдующата година той билъ поканенъ да представлява Белвилъ и Марсеилъ. Той избралъ послѣдния градъ и казалъ на избирателитѣ си, че билъ „непримиримъ врагъ на империята.“ Веднага станѣлъ предводителъ на една нова партия, „Непримиритѣ,“ и Наполеоновото падание отъ него часъ нататѣкъ станѣло само въпросъ, който времето щѣло да разрѣши. Гамбетта говорилъ на всѣкъждѣ и наскоро всѣкий го приемалъ за първия ораторъ въ Франция. Изнуренъ отъ дългото си секретарство и отъ политическата си борба, той отишелъ за нѣколко време въ Емсъ, гдѣто се срѣщналъ съ Бисмаркъ. За него послѣдния казалъ, „че ще отиде надалечъ.“ Съжелявамъ Императора, че има такъвъ непримиримъ врагъ.“ „Национала“ и ученieto на Г-жа. Гамбетта принесли плода си.

Наполеонъ видѣлъ че нѣщо трѣбва да се стори, за да закрѣпи престола си въ сърцата на народа. Той се постаралъ да започне по-свободолюбива политика, затова турилъ Емилъ Оливие на чело на министерството. Но Гамбетта пакъ си оставалъ непримиримъ и казалъ въ една отъ забѣлжителнитѣ си рѣчи: „Ний приемами тебе и костентуцията ти, само като мостъ, който води къмъ Републиката, но нищо по-вече.“ Най-послѣ войната противъ Пруссия била обявена, съ толкози надѣжда да се въдвори миръ въ самата Франция, колкото да се спечелѣтъ побѣди въ Германия. Всѣкой знае бързата несполука на Французитѣ и паданieto на Наполеона при Седанъ, на 2 Септември, когато той писалъ на прусския царъ Вилхелмъ: „Като не можахъ да умрѣ на чело на войскитѣ си, то предавамъ саблята си въ рѣцѣтъ на Ваше Величество.“

Когато на другия день новината пристигнала въ Парижъ, народа билъ като бѣсенъ. Императора щѣлъ да бже убитъ ако се върналъ разбитъ. Множество се събрали изъ улицитѣ и навлѣзли на сила въ залата на Законодателното Събрание. Тогава сладкорѣчивия вожда на републиканцитѣ, който едва ли билъ познатъ преди двѣ години, се въскачилъ на трибуната и обявилъ че Лудовикъ Наполеонъ

Бонопартъ и династията му преставатъ да царуватъ за всѣкога надъ Франция.“ Съ Жюль Фаврре, Ферри, Симонъ и други той прибързалъ да иде на Кметството, отъ гдѣто писалъ на откъслѣци хартия имената на тѣзи, които ще бждѣтъ предводители на привременното правителство и ги пускалъ долу презъ прозорцитѣ. Хладнокрѣвния, бестрапливия и юначния Гамбетта държалъ силата въ рѣцѣтъ си и управлявалъ народа. Народа му се довѣрявалъ, защото той вървалъ въ Републиката.

Сжщевременно нѣмскитѣ войски идѣли къмъ Парижъ. Народа укрѣпилъ града си и се припотвялъ да умре, ако стане нужда, за огнищата си. Преди да почне обсадата на Парижъ, частъ отъ управляющата сила се отбѣглила въ Туръ. Нужно станѣло Гамбетта да посѣти послѣдния градъ презъ Октомври за съвѣщание, но за да пзвърши това той прехвъркналъ съ единъ балонъ, който билъ закачанъ отъ прусски куршуми, когато минавалъ надъ редоветѣ имъ. Опасенъ билъ опита, но балона се спусналъ въ гората наблизо до Амненъ, гдѣто слѣзлъ неповрѣденъ. Когато пристигналъ въ Туръ нѣмалонито единъ солдатинъ; въ единъ мѣсець време, чрезъ свѣрхчеловѣческа енергия и най-високо некуство и мъдрость, той събралъ три армии съ осемстотинъ хиляди мъже, снабдени съ потребноститѣ и направлявалъ военнитѣ имъ дѣйствиия. Единъ отъ отличнитѣ нѣмски офицери казалъ: „Тази колосална енергия е едно отъ най-забѣлжителнитѣ събития на съвременната история, и ще прослави името на Гамбетта въ отдалечни поколения.“

Той билъ сега на тридесетъ и двѣ години на възраст и дѣйствиелно диктаторъ на Франция, но далъ най-големата свобода на печата. Всѣкога билъ готовъ съ неговото; „Добъръ день, приятелю“ за всѣки работникъ, колкото занятъ и претрупанъ да билъ съ работа и грижи. Той работилъ съ таквози приежествие на духа, бързина въ рѣшенieto си и неприклонна воля, които го правили на всѣкъждѣ и между всички водителъ. Той наелектризиравъ Франция съ словата си; възобновилъ дързостта ѝ и съживилъ патриотизма ѝ. Даже слѣдъ поражението при Гравлоттъ и чудното предаване на Базена съ сто и седемдесетъ хиляди души солдати при Мецъ, Гамбетта пакъ не се отчайвалъ за Франция, тъй като можалъ още да иска миръ на почтени условия.

Но франция била изтощена отъ сражения. Парижъ билъ обсаденъ вече отъ четири мѣсеца и народа търпѣлъ гладъ. Коммуниститѣ тъй сжщо искали невъзможни работи. Затова слѣдъ седемъ мѣсечна борба, сключили миръ, съ кой-

то Франция се обвързала да даде на Германия нѣколко милиарда лева, които да исплати въ три години, и да отстъпи провинциитѣ Алзасъ и Лорренъ.

Гамбетта не искалъ да се съгласи на такива унижителни условия и въ деньтъ, когато щѣли да се подписватъ той заедно съ нѣколко свои другари отъ тѣзи страни на отечеството му напуснѣли събранието. Когато излазали, почтенния старецъ Иванъ Куссъ, Страсбургския кметъ, прибързалъ да достигне Гамбетта, като му казалъ: „Нѣка ти стиснѣ патриотската рѣчка. Този е послѣдния ми пѣтъ да се рѣкувамъ съ тебе. Сърдцето ми е съкрушено. Обѣщай ми се, че ще спасешъ Страсбургъ.“ Веднага слѣдъ това паднѣлъ на земята и издѣхнѣлъ. Гамбетта се отбѣгилъ въ Испания, догдѣто го повикали назадъ за изборитѣ въ слѣдующия Юлий.

Той пакъ почнѣлъ геройската си работа, държалъ рѣчи на всѣкъдѣ изъ Франция, училъ народа на истиннитѣ републикански начала; не на комунизамъ, не на беззаконность, но на редъ, предпазливостъ и самоуправление. Той искалъ ученieto да бѣде бесплатно и задължително, книги да се распрѣскатъ, библиотеки да се учредяватъ. Когато Тиеръ билъ туренъ за предсѣдателъ, Гамбетта му билъ най-вѣрния привърженикъ, макаръ че първия го билъ нареклъ „бѣсенъ глупакъ;“ толкози готовъ билъ Великия Републиканецъ да прости грубостта му.

На 1877 година той пакъ избавилъ обичната си Република. Монархиститѣ станѣли размирни и най-послѣ замѣстили Тиеръ съ Мак-Махонъ, върлѣ романтистъ и предаденъ на империята. Явно било че другъ държавенъ превратъ се приготвяло. Гамбетта събудилъ цѣлата страна. Той провъзгласилъ „че Предсѣдателя трѣбва да се подчини, или да се отрече,“ и за тѣзи думи билъ осѣденъ на три мѣсеченъ затворъ и да плати двѣ хиляди лева глоба, но пресѣдателя никога не била изпълнена. Мак-Махонъ, като видѣлъ, че Републиканската партия била по-силна, отъ колкото си предполагалъ, отреклъ се отъ чина си. Г-нъ. Гревъ го замѣстилъ. Гамбетта билъ избранъ за предсѣдателъ на Събранието и безъ сумнѣние, ако би живѣлъ щѣхъ да го изберѣтъ и за предсѣдателъ на Републиката.

Не липсвали и тѣзи, които твърдѣли, че той искалъ да вземе въ рѣцѣ върховното управление; но когато смъртта послѣдвала едно случайно грѣмнувание на пищовъ, всичкитѣ кѣвети били замълчани, и Франция видѣла идола си, какъвто билъ — въплощението на републиканизма. Два часа преди издѣхването му,

въ скромната му кѣща наблизъ до Парижъ, той казалъ: „Умирамъ, нѣма полза да го отричамъ; но азъ съмъ страдалъ толкози много, та смъртта ще бѣде само избавление. Той искалъ да доживѣе до Новата Година, но умрѣлъ петъ минути преди срѣднощъ на 31 Дек. 1882. На слѣдующия день петнадесетъ хиляди души хора ходили да видѣтъ тѣлото на великия държавенъ мѣжъ, като лежалъ на просто-то си желѣзно легло.

По сетнѣ тѣлото било занесено въ Бурбонския палатъ, и стражаря стоялъ до колѣнитѣ въ цвѣтя. По-вече отъ двѣ хиляди вѣнци били поднесени, само отъ приятели. Алзасци пратили единъ прекрасенъ вѣнецъ отъ трѣндафили. По величественно, по-скърбно погрѣбение не е ставало никога въ Франция. Града Парижъ искалъ да погрѣбе тѣлото му въ Pere la Chaise, но баща му не се съгласилъ; затова занесано било въ Ница, за да се погрѣбе наблизъ до майка му, която се помнѣла година време преди него и до предадената му леля, която умрѣла преди петъ години. Всѣки день Иосифъ Гамбетта носи цвѣтя на гробовѣтъ на милитѣ си.

Истина е, че обстоятелствата спомогнали да направѣтъ Гамбетта прочутъ ораторъ, но и той самъ си е създавалъ обстоятелства. Истина е, че случай му се далъ при защищаванieto на Бодиновата демонстрация, но той билъ приготвенъ за случая. Той билъ изучилъ историята на империята подъ Цезаритѣ, и знаѣлъ какъ се създаватъ републикитѣ и какъ изчезватъ. Когато въ Законодателното Събрание се указало случай за предводителъ, той билъ готовъ, защото внимателно заучвалъ хората. Когато въ Туръ управлявалъ военния отдѣлъ, той билъ подготвенъ, защото билъ запознатъ съ подробноститѣ на нашата гражданска война. Когато други се расхождали по Champs Elysées, той се навеждалъ надъ книгитѣ си, въ стаята на тавана срещу Сорбоннъ. Той умрѣлъ рано по извършилъ по-вече отъ мнозина, които живѣѣтъ два пѣти по четиридесетъ и петъ години. Когато въ бѣдѣщото, Империялиститѣ ще се трудѣтъ да искубнѣтъ управлението отъ рѣцѣтъ на народа, името на Леонъ Гамбетта ще бѣде въодушевление, побѣдително расковнече, за Републиката.

Развитието на лъжата у дѣцата и опасността отъ нея за възрастнитѣ.

Отъ *Д-ръ В. Якубовичъ.*

(Продължение отъ брой 7.)

Къмъ този родъ лъжа може да отнесемъ и случаитѣ, когато дѣцата, по заповѣдь на онѣзи, що ги поддържжтъ, трѣбва, чрезъ просия, да се грижжтъ за прехраната си. Въ голѣмитѣ градове, както е извѣстно, кяруватъ съ бѣдността: Ловкитѣ аферисти *) събиратъ голѣмо количество дѣца, които заставжтъ да учжтъ нѣколко фрази, що можжтъ да възбуждатъ съчувствие у минувачитѣ и слѣдъ това ги испращатъ да просжтъ милостиня, въ мѣста затѣнени, далечъ отъ надзора на полицията. Такива дѣца повтаряжтъ научената лъжа испърво машинално и не произволно, а съ течение на времето, това имъ се вслажда и тѣ почватъ да измислюватъ лъжи съ помощта на собственната си фантазия. За иллюстриране на такъвъ родъ малки лъжци, що лъжжтъ съ користолюбива цѣль, ще разкажж единъ случай описанъ отъ Rippling'a ¹⁾. Презъ м. Априлий 1877 г. полицията въ единъ малкъ Германски градецъ дочула, че на Иосифъ Ж. — момче на 14 години, често пжти се явявали на полето Св. Богородица, вслѣдствие на което населението отъ околнитѣ мѣста взѣло на цѣли тѣлни да се стича въ този градецъ. Полицейския чиновникъ, който билъ испратенъ да направи изслѣдване, донесълъ на началството си слѣдующето: около 8 часѣтъ заранъ, до църквата на този градецъ, се стичала тѣлна отъ народъ около хиляда души. На близо до църквата имало изрита дупка (яма) около два фута дълбока. Тази дупка, ето какъ била изрита: Иосифъ Ж. всѣки день въ 8 часа сутринята, въ присѣтствието на грамадна тѣлна, челъ молитва, слѣдъ което жената, що го придружавала всѣкога, раздавала на желающитѣ, всѣ отъ едно и сжщо мѣсто, по една шепа прѣстъ, която ужъ имала чудотворно дѣйствиe, тѣй като на него мѣсто заставала св. Богородица винжги, когато се яви на момчето. Ако би посѣгнжлъ нѣкой да земе самъ земя, жената заявявала, че „така тя не помага.“ Между хората, що се събрали, имало много слѣпи, хроми и съ други немощи. Подиръ това, момчето си отивало въ училището и тѣлната се разотивала. Понеже народа престанжлъ да посѣщава църквата и доходитѣ ѝ значително се намалили, то духовенството се отнесло

*) Хора, които предприемжтъ да вършатъ нѣщо само за лични облаги.

¹⁾ Eulenberg's Vierteljahrschr 1881 стр. 47.

до надлѣжното мѣсто, съ просба, да спре това момче. Командирования полицейски чиновникъ, слѣдъ като узналъ всичкитѣ изложени до тукъ подробности, отишелъ въ училището, гдѣто слѣдвало момчето, извикалъ го изъ класса и, подъ секретъ, поискалъ отъ него да му обясни: защо, за какви заслуги му се явява Божиято майка. Тогава момчето захванжло единъ разказъ съ такъвъ тонъ, както що разказватъ за различни видѣния странствующитѣ просеци. То обадило, че веднжжъ, като било въ градината и чело „Отче нашъ,“ видѣло високо въ въздуха човѣшка фигура, облѣчена въ ослѣпителна бѣла дрѣха, съ свѣтло-синя лента около снагата. Това видѣние, като се спуснжло на земята, казало: „любезний Иосифе, не бой се отъ мене, а слушай какво ще ти кажа! Ти не трѣбва отъ сега нататѣкъ да грѣшишь, а ходи всѣки день въ църква и се моли!“ Кой си ти, Господи? — попиталъ Иосифъ. „Азъ съмъ пресвятата Майка Божия, почитана отъ всички хора; отъ сега нататѣкъ ти ще правишь чудеса.“ Когато новия чудотворецъ зель да се бой, че хората нѣма да го повѣрватъ, Св. Богородица „ужъ, му обѣщала двама помощници. Най послѣ, по думитѣ на момчето, св. Богородица захванжла да му се явява и предъ народа, но послѣдний не имъ вжкдалъ; то служило като посредникъ между нея и народа, като отговаряло на различнитѣ въпроси, които народа задавали на Пресвятата Дѣва, съ думитѣ „да,“ или „не.“ Като изслужатъ този разказъ, чиновника не се осмѣлилъ да отведе чудотвореца въ участъка. Между това тѣлната отъ день на-день все расла и се увеличавала като снѣжно вѣлмо, така што за полицията станжло вече невъзможно да търши тази съблазнь. Младия светецъ билъ испратенъ първо въ участъка, а отъ тамъ въ психиатрическата болница, за да изслѣдватъ нормалността на уметвенитѣ му способности. Справкитѣ, що направили за него въ училището, показали, че той е страшенъ лѣнвецъ и краенъ лъжецъ. Въ болницата момчето вече не видѣло Св. Богородица, но за това пакъ разказвало, че нощѣ въ стаята му се явявали ангелъ пазителъ и дивола, стжпвали въ борба, при която ангела излизалъ винжги побѣдителъ. За да се изведе този младъ лъжецъ отъ заблуждение, направено било разпорѣждане, штоо всички въ лѣчебницата да се отнасяжтъ съ уважение къмъ него и да не даджтъ поводъ да разбере, че го слѣдватъ какво прави. Изминжло се доста време откакъ постжпило момчето въ болницата; давали му доста хубава храна, ползувало се съ чистъ въздухъ и въобще съ всички удобства. За чудеса-

та си то съвършено забравило и съвсѣмъ напустнѣло първата си роля — като светецъ човѣкъ. Единъ пѣтъ служителтъ, що билъ поставенъ при него, нѣкакъ си случайно, му обадило, че въ сѣщото село има още едно момче, на което се явявала Майката Божия. Като чуло тѣзи думи, момчето се искикотило отъ смѣхъ, а когато довели и това момче въ болницата, то поискало да се види съ него, като обадило, че се познаватъ и че тѣ и двамата сж разигравали една и сѣща роля. Слѣдъ това Иосифъ чистосърдечно се призналъ, че е лѣгалъ почтенната публика едно за развлѣчение, понеже билъ челъ по-преди разни повѣствованія за святиитѣ и тѣхнитѣ чудеса, а друго съ користолюбива цѣль, понеже получавало отъ хората, участвуващи въ неговата комедия: пари, вишни и други сладки нѣща. Този случай краснорѣчиво иде да ни убѣди, съ каква ловкостъ и съ какъвъ колосаленъ успѣхъ дѣцата могатъ да лѣжатъ и измамватъ, благодарение на тѣхната жива и буйна фантазия, а така сѣщо и на това, гдѣто за тѣхъ отдавна се е съставилъ възгледъ, като за създанія невинни, справедливи и чистосърдечни. Между това, на всички дѣца е свойствено да прибѣгватъ къмъ, по-вече или по-малко, невинна лѣжа просто отъ любовъ къмъ неж. Онѣзи, които познаватъ дѣтската природа, навѣрно, знайтъ удоволствието, що испытватъ дѣцата отъ измисленитѣ разни невѣроятни разкази и небивалици, въ които тѣ обичатъ да приписватъ първата роля на себе си. Ако при това и възрастнитѣ се показватъ че вѣрватъ въ разказитѣ имъ, тогава тѣхнитѣ измислици нѣматъ край. Този видъ невинна лѣжа обикновенно изчезва съ възрастъта на дѣтето, ако, разбира се, липсватъ благоприятни условия, които помагатъ за по-нататъшното ѣ развитие. Въ нѣкои случаи такъва наклонность къмъ лѣгане, било отъ любовъ къмъ искусството, било отъ подражание, може да повлече слѣдъ себе си печални послѣдствия и за възрастнитѣ. За разяснение на, това ще разкажъ единъ случай на излъгване, който произлиза отъ наклонностьта у дѣцата да подражаватъ на възрастнитѣ. Едно малко момиче било подхвърлено и паднѣло въ рѣцѣтъ на стари бездѣтни съпрузи, които крайно го обичали и излѣли на него всичкитѣ си неудовлетворени родителски чувства. Веднѣжъ въ града, въ който живѣли тѣ, окръжний сѣдъ разглеждалъ единъ крайно скандалиозенъ процесъ, въ който главната роля играли аристократически дами. Подробноститѣ на този процесъ били толкова скандалиозни, щото въ печата се появили само въ видъ на

подмѣтвания. Четението на този пикантенъ въпросъ доставяло на помѣнжитѣ съпрузи голѣмо удоволствие; тѣ чели всичко по редъ, високо и съ голѣмъ интересъ, като коментирали сами окастренитѣ отъ цензурата нѣща. Всичко това вършили въ присѣтствието на момиченцето, като не предполагали даже, че то може да разбере нѣщо. Обаче, нѣколко деня слѣдъ това, съпрузитѣ, като се върнѣли отъ разходка, заварили слѣдующата картина: момичето било съблѣкло голѣмата си накичена кукла, цалувало ѣ страстно и правило съ нежъ разни цинически манипуляции. Попитано, кой го е научилъ да прави такива нѣща, то, безъ да се смути ни най-малко, отговорило, че прави съ куклата сѣщото, каквото сж правили съ самата неж. При това момичето обяснило, че когато било у кѣрмачката си на въспитание, имало за свой мжжъ първо по-малкото си братче — бозайниче, слѣдъ това въспитателя си и най-сетнѣ дѣдото. Съпрузитѣ, що усиновили това момиче, били поразени като отъ грѣмъ, като чули такъвъ разказъ отъ устата на едно 4 годишно дѣте. Тѣ мислили вече да заведѣтъ процесъ противъ всичкитѣ виновни лица, що посочвало момичето, но единъ опитенъ човѣкъ се усжмнилъ въ истинностьта на тази история и ги събѣтвалъ първо да ѣ провѣрѣтъ. Медицинския прегледъ доказалъ, че всичко казано отъ момичето е пълна измислица, а набѣденитѣ лица зели страшно да негодуватъ отъ такова клѣветничество. Най послѣ, като заблѣжли на момичето че лѣже, то признало, че всичката история е измислило само то, и че искало да прави съ куклата така, както правили онѣзи дами, за които се писало въ вѣстникитѣ. Този случай нагледно показва съ каква предпазливостъ трѣбва да водѣтъ разговори възрастнитѣ предъ дѣцата, безъ да допускатъ ни най-малко, че послѣднитѣ нѣма да разберѣтъ нищо отъ тѣзи разговори. Дѣтската впечатлителность е толкова силна, щото съ чудесна отчетливостъ могатъ да запомнятъ всичкитѣ движения и думи, що би ги заинтересували, макаръ че въ момента на запомнянието не даватъ да се разбере, че ги интересува разговора на възрастнитѣ. Въ туй отношение бихъ могълъ да приведа купъ примѣри, гдѣто дѣцата очудватъ съ своитѣ отговори, никакъ не свойственни на възрастта имъ, а така сѣщо и купъ думи, които направо сж заели отъ възрастнитѣ, безъ да разбиратъ смисълъта имъ, но азъ мислѣ, че и единствения, току-що наведенъ, примѣръ, е доста убѣдителенъ. Всичкитѣ изброени отъ мене видове отъ дѣтска лѣжа, могатъ да се развиватъ у съвсѣмъ нормалнитѣ въ душевно отно-

шение дѣца. Такива дѣца, при правилно и рационално възпитание напълно могат се отучи от тази вѣдна привычка; само въ случай, когато навика да лъжѣ е хванѣлъ коренъ у тѣхъ, когато е станѣлъ тѣхна втора природа, — само тогава изкоренението ѝ е съвсѣмъ невъзможно и въ такъвъ случай лъжеца, вече, не се спира предъ никаква жертва, само и само да може да удовлетвори своята слѣпа страсть. Но има и друга категория отъ дѣца — лъжци, които никакви способности, никакво възпитание, не сѫ въ състояние да отвикнатъ отъ този порокъ. Такива дѣца всѣкога биватъ повѣдени отъ природата; тѣхната мислителна способностъ е толкова унищожена, щото едвамъ се забѣлѣжава у тѣхъ слаби слѣди отъ разумъ. Лъжата у такива идиоти влече подирѣ си винаги важни послѣдствия, тъй като тя винаги е насочена къмъ лошо и тѣ всѣкога иматъ за цѣль да причинятъ неприятностъ на окръжаващите ги хора. Азъ ще приведа нѣколко образци отъ подобни лъжци. Синътъ на единъ почетенъ търговецъ, идиотъ, съ чудесно малка глава (микрокефалъ), който не умѣялъ, ни да чете, ни да пише, постоянно се стрѣмилъ къмъ това, щото на всѣкого да докара нѣкое нещастие и да всѣва вражда между хората. Най-любимото му занятие е било да клѣвети другаритѣ си на родителитѣ имъ, да мѣчи животнитѣ, да безпокои слугитѣ, да разваля и унищожава всичко чуждо. Това коварно момче, което на гледъ се показвало като светецъ, било предметъ на страхотия за всички, що го окръжавали. Падне ли му случай да извърши едно отъ тѣзи си мръсни дѣла, лицето му свѣтвало отъ неисканна радостъ. Когато порасло, то си останѣло все такова, каквото и въ дѣтинство — лошо и лъжливо. Trélat разказва за едно слабоумно момче, което навикнѣло да лъже още отъ десетгодишната си възраст, какъ отъ сетитѣ било нещастие за семейството си, бичъ за околнитѣ му. Неговата лъжливостъ достигнѣла до такава мърсота, че не се срамувало даже да клѣвети на баща си самата си майка, че тя ужъ водила интимни сношения съ братовчедъ му. Turdes наблюдавалъ едно 9 годишно момиче, което се опитвало да заблуди сѣдитѣ, като скроило съ голѣмо искусство единъ скандалиозенъ процесъ. За щастие, неговата лъжливостъ и безизравственностъ на време излѣзли на яве и обвиняемитѣ млади хора били оправдани. Могѣлъ бихъ да приведа още много такива примѣри, но мислѣ, че и тѣзи сѫ доста, за да се състави понятие за тази категория лъжци. Отъ приведенитѣ случаи, можемъ да се увѣримъ, че у такива дѣца лъжата трѣб-

ва да заема мѣсто между душевнитѣ болѣсти. Всичкитѣ лъжци отъ тази категория, макаръ и да съзнаватъ, че лъжѣтъ, не могатъ да се удържатъ отъ този си навикъ и, освѣнитъ това, изваждатъ на яве недостатѣка или помрачението на свонитѣ умственни способности, а всичко това дава, разбира се, поводъ да ги причислятъ къмъ разряда на ненормалнитѣ субекти. Тѣ иматъ съвсѣмъ слаба свободна воля, както що се забѣлѣжава обикновенно при идиотитѣ, умопобърканитѣ и изобщо у душевно ненормалнитѣ хора. Отъ тукъ само по себе се разбира, че за такива дѣца трѣбва да се положатъ най-много грижи, не за изкоренение на лъжата, посредствомъ правилно възпитание, а за наглеждането имъ въ разнитѣ заведения за идиотитѣ и да се лѣкува основното имъ душевно разстройство, което се съпровожда съ лѣгане.

(С. Пѣва)

„Никоя жена не е била толкова злочеста,
колкото съмъ азъ.“

Биографията на София Ковалева, една отъ най-отличнитѣ жени на това столѣтие, е излѣзла на скоро отъ печатъ. Има интересни факти въ книгата за всѣко момиче, което, като нея, се труди да сполучи въ живота си.

Руската дѣвоица се родила съ извънредна дарба по математиката. Стѣнитѣ на стаята ѝ били облѣпени съ вежди листа хартия по които имало литографирани лѣзци по цѣлитѣ и бесконечнитѣ числа, въ по-висшата математика. Чуднитѣ формули имали една таинствена привлекателностъ за дѣвоицата, и още на осмата си година тя ги знаела наизустъ, но безъ да имъ разбира значението.

Когато ѝ проводили на училище „тя напредвала въ математиката съ скокове,“ и догдѣто да достигне на седемнадесетата си година, тя била вече предадена на науката. Никакъ не се грижала за храна и дрехи. Обществото, домътъ и домашнитѣ ѝ дотѣгвали.

Тогавъ нѣмало университети въ Русия, затова София и сестра ѝ рѣшили да идѣтъ въ Хайделбергъ да продължаватъ наукитѣ си. Това било невъзможно безъ да иматъ нѣкоя по-стара жена да ги придружава.

Тѣ усвоили единъ планъ, който билъ тогавъ обикновенъ между рускитѣ студентки. Предумали единъ добъръ, почтенъ младежъ да се ожени за София. Съ името и положението на омѣжената жена, тя могла да стане закрилница на сестра си и нѣколко други дѣвоици. Стѣтъ тази мнима женидба тя отишла въ Хайделбергъ и предала се всецѣло на работата си, като малко се грижела за нещастнитѣ и усамотенитѣ си стари родители останѣли въ домътъ.

Стѣтъ четири години занимание Геттенгентския университетъ ѝ далъ титлата Докторъ по Философията. Тя давала тъй сполучливо лекциитѣ си, щото най-послѣ била поканена въ Стокхолмъ да заеме катедрата по Висшата Математика, което мѣсто тя задържала презъ останѣлия си животъ.

Въ 1888 година Француската Научна Академия ѝ наградила съ най-високата математическа на-

рада, „не само за обширокитѣ и дълбокитѣ ѣ познания, но и за голѣмата ѣ способностъ въ оригинални изслѣдвания.“

Биографа ѣ пише тъй: „Тя бѣше вече героинята на най-научнитѣ кръгове въ Европа; въ очитѣ на свѣта тя заемаше необикновенъ и твърдѣ желаемъ чинъ.“

Но уединението на живота ѣ било ѣ нетърпимо. „Никоя жена,“ се произнася тя, „не е била толкова злочеста, колкото съмъ азъ.“ Тя се опитвала да се пързала по леда, да ѣзди на конь, да посѣщава баловете, като се борила, както казва тя „да намѣри младината си,“ да повърне нѣщото, което е изгубила отъ живота си. Въ денѣтъ, когато тържествувала, тя казала на приятелката си: „Не знаешъ колко ми е тежко тука на сърдцето. Слава има отъ вѣнъ, но щастие то е далечъ отъ неѣ. Щастие то на обикновеннитѣ жени, любими отъ семейството си, това желамъ азъ.“ Смъртъта ѣ се ускорила отъ това дълбоко душевно отпадане.

Може ли коя да е жена, колкото даровата и да бѣде да пренебрѣгне дължноститѣ си, семейната обич, безъ да пострада нѣкакъ си?

Проекта за програмитѣ на гимназитѣ въ Българското Княжество.

Членъ 1. гласи тъй: *Гимназитѣ сж средни учебни заведения. Тѣхната задачи е да даджтъ на младежитѣ по-обширни общообразователни познания и да ги приготвятъ за висши учебни заведения.*

Чл. 9. Горния курсъ при мъжкитѣ гимназии състои отъ два отдѣла: *класически и реаленъ. Учението въ класическия отдѣлъ трае четири години, а въ реалния — три.*

Чл. 12. Горния курсъ при дѣвическитѣ гимназии трае три години. Въ него се изучаватъ сжщитѣ предмети като въ класическия отдѣлъ при мъжкитѣ гимназии съ исключение на старитѣ езици.

Забѣлъжка. Латински языкъ може да се преподава въ горния курсъ на дѣвическитѣ гимназии факултативно.

Че комисията, която е съставлявала проекта е правила разлика между момчетата и дѣвойкитѣ, е очевидно.

Задачата на гимназитѣ е да даджтъ на младежитѣ по-обширни познания и да ги приготвятъ за висши учебни заведения. Чл. 1. не изразява добръ това, което се подразбира отъ по-долнитѣ именно чл. 9, 12. Или думата младежи е терминъ който не трѣбва да се употребява за момчетата и момичетата, или пакъ да се обясне че гимназитѣ биватъ отъ два вида, т. е. че въ мъжкитѣ се добива обширни общообразователни познания и приготвление за висши учебни заведения, а въ дѣвическитѣ се добива общообразователни познания.

Това е, дѣйствително, изказано въ членове 9 и 12.

Комисията, която е изработила проекта за да направи тази разлика трѣбва да си е предположила, или че дѣвойкитѣ сж неспособни за изучаване на старитѣ езици, или че е бесполезно губение на време.

Истина ли е че жената — дѣвойката, е неспособна да изучава езици? Вѣкъ, който горѣ долу е вникналъ въ въпроса ще утвърди противното. Като оставимъ на страна разликата, която сжществува между частни еденици, като отдѣлни личности, и наблюдаваме училища въ които се обръща по-вече внимание на чужди езици, скоро ще се убѣдимъ, че жената и

по-скоро и по-лесно схваща. Това главно дължи тя на по-развитата си памѣтъ, която е пораснала въ ущербъ на разсеждението. Но не може да се каже че ѣ липсва способността за заучаване езици. Навѣрно, тази не е причината, гдѣто комисията е отрекла на дѣвойката заучаването на старитѣ езици: латински и гръцки.

Безполезно губение на време ли ще бѣде? Да, ако е и за момчето, но ако го намиратъ за нужно за тѣзи, които желаятъ да продължятъ образованието си въ нѣкое висше учебно заведение, то ще бѣде сжщо тѣй необходимо и за дѣвойката, която желае да слѣдва въ подобни заведения, освѣнъ, ако мислятъ по този начинъ да ѣ затворятъ вратата, да монополизиратъ висшето образование, само, за мъжския полъ.

Въ таквъ случай не би било нужно всичкитѣ дѣвически гимназии да бѣджтъ класически, както и всичкитѣ мъжски не сж. Дѣв биха били доволни ако се намирахъ на двѣ различни сръдоточия въ Княжеството. Другитѣ нѣка сж реални, пакъ може да бѣджтъ и педагогически.

Друго едно нѣщо, което бие въ очи и то е членъ 12. Горния курсъ при дѣвическитѣ гимназии трае три години. Въ него се изучаватъ сжщитѣ предметѣ, както въ класическия отдѣлъ при мъжкитѣ гимназии, съ исключение на старитѣ езици.

Старитѣ езици седмично колко часове ще се преподаватъ, та на мъжкитѣ гимназии се прибави още една година повече отъ женскитѣ? Трѣбва да се преподава най-малко по 6 часа, за да има нужда да имъ се прибави цѣла година. Ако ли, обаче, се има предъ видъ да се распространи по-вече другия учебенъ материалъ и се изучава по-добръ, то съ това се онеправдаватъ дѣвойкитѣ, защото въ случай че материала се скъси, то тѣ добиватъ само таквози повърхностно знание, което за нищо не би имъ послужило, освѣнъ да се хвалятъ че учили за това и онова, когато тѣ знайтъ само кората на нѣщото. Ако ли материала бѣде еднакъвъ и за въ двата вида гимназии, а времето за изучаване е намалено, то пакъ нищо не ще се усвои.

За това най-добръ ще бѣде гимназитѣ въ нищо да не различаватъ, нито по числото на предметитѣ, нито по количеството на материала, нито пакъ по числото на годинитѣ, въ които да се изучава.

Самата забѣлъжка прибавена при чл. 12, показва че имало е хора, които не сж били съгласни и за успокоение на съвѣсть притурена е и тя. Да, дѣвойкитѣ слѣдъ като заучжтъ въ три години всичкия материалъ, който иматъ момчетата въ четири, тогава ще взематъ факултативно и латинския языкъ. Е, моля ви се, ако не излизатъ умственни геройки! Пакъ дързнѣте да кажете, че жената стояла по-долу отъ мъжа. Тя изучава въ три години това, което е нужно на мъжа да учи въ четири, и пакъ не била способна.

Нѣкой може да възрази, че тя не ще да изучава материала тѣй обширно за това не ще ѣ е нужно четири години. Тогава жената може да схваща по-лесно общитѣ начала отъ колкото мъжа, защото нему сж потребни и подробноститѣ за да има пълното и право понятие относително нѣщата.

И въ този случай, не ни е ясно, защо се прави таквази разлика? Да ли като гледаме на другитѣ народи, че ги просто копираме, безъ да гледаме кое е по-доброто за насъ, а най-вече когато тѣ, които сж по-стари, по-опитни си поправятъ погрѣшкитѣ, или и ний да направимъ сжщото, че подиръ десетина

двадесет години, когато се измѣнѣтъ тѣ, тогава отъ ново да се прави новъ проектъ. Може за комиссията да е износно да се правѣтъ нови проекти и, немислено да се прокарватъ за закони въ отечеството ни, но за насъ, като народъ не е добръ, не е полезно.

Възване къмъ женитѣ, което трѣбва да се чѹе навсягдѣ по свѣта.

Въ рѣчьта, която държа Г-ца. Франесъ Е. Виллардъ предъ Женския Въздържателенъ Сюзъ, въ Лондонъ, на 17 Юний, тази година, имаше слѣдующето:

Сжщо както едновременно врачъ е станалъ днешния. лѣкаръ, магесника се е измѣнилъ на изобрѣтателъ, астролога въ наученъ мъжъ, тъй и идолопоклонството на моднитѣ дрехи ще се измѣни подъ мощното влияние на хигиената и естетиката. Нѣма случайностъ въ нищо, но всичко е подчинено на закони въ вселенная, като захванемъ отъ слънцето до молекулитѣ.

Има извѣстни материи, които спазватъ най-добъръ здравнето на човѣческото тѣло! има начини за съединение тѣзи материи, които да сж най подходящи за здравнето, спокойствието, удобството и украшението на лицето, което ги носи. Днесъ тѣзи закони се учятъ, изсѣдватъ, и единъ день тѣ ще владѣятъ.

Ако се съставеше една комиссия отъ мъже и жени, въ състава, на която да влязяхъ голѣмо число лѣкари и артисти, и имъ се дадѣше възможность да изсѣдватъ зачалото на модитѣ, причинитѣ на честитѣ имъ промѣненія, и да измислѣтъ по разумни методи за облачание, много добри послѣдствия биха произлѣзли.

Едно нѣщо е извѣстно, че когато женитѣ се свѣстятъ отъ много вѣковния си сънъ и бездѣйствие; когато имъ се докаже, както ще бжде, че тѣ сж прости машини за расхарчване коприненитѣ, вълненитѣ и памучнитѣ платове на различни фабриканти, безъ да се обръща ни най-малкото внимание на спокойствието и украсяването на дрехитѣ имъ; когато научатъ доволно физиологията и хигиената и научатъ, че главния и прѣстѣпенъ начинъ на пристигане съ корсети и дрешки, причупващото на краката въ тѣсни обувца и недооблачение добръ краката си, отъ колѣнитѣ надолу, спорѣдъ висканията на климата; когато станѣтъ доволно разумни да видѣтъ и се събудѣтъ за да чувствуватъ степенята на униженіето, която достигатъ, като мѣтатъ микробитѣ и мръсотата изъ улицитѣ; тогава не ще сбъркаме, ако кажемъ че ще се възмутѣтъ противъ днешнитѣ моди, а това ще покаже, че женитѣ сж увеличили бѣлото вещество въ черепитѣ на главитѣ си. Това ще бжде само едно предсказание, че бждѣщото поколѣние ще бжде по-достойно да живѣе въ онзи по-добъръ животъ, който се трудимъ да произведемъ.

Вортъ, Парижкия модистъ, е направилъ нѣколко откровенни утвърждения относително работата си. Както е извѣстно, той билъ Англичанинъ отъ простъ родъ и бѣденъ, но отишѣлъ въ Парижъ и за много години билъ копринопродавецъ. Най-послѣ му дошло на ума, че ако се уредяла работата тъй, щото не само да се продаватъ копринитѣ, но и да се правѣтъ на дрехи, съ това ще се удвоѣтъ приходитѣ. Той започналъ съ педесетъ работника и свършилъ съ хиляда и двѣстѣ, като искавалъ годишно отъ шестъ до седемъ хиляди рокли и отъ двѣ до четири хиляди палта.

Когато го попитали да каже нѣщо, защо модитѣ се мѣнѣтъ на често, той павно отговорилъ: „Безъ да споменѣвамъ всичкитѣ подробности, които повлияватъ промѣненіето на модата, можъ да кажъ на кратко, че когато нѣкой фабрикантинъ изобрѣти какъ да е новъ видъ платъ, или пакъ прѣтрилна, той ми праща моетра (моделъ) и ме пита може ли да влезе въ работа, Материята може да изнеква много голѣма простота въ кроежа, или пакъ, ако е лекъ, мекъ и тѣнъкъ, тогава набирки, гжнки и пр. Ако материята ми се хареса, тогава поръчвамъ голѣми количества да се изкаратъ за моята пинячина, слѣдъ това измислимъ си, какви кроежи ще се най-добри.“

Ако моята търговска къща купи такъвои голѣмо количество, това кара други търговски къщи да поръчатъ отъ сжщата материя, и тъй тя ставя модата на всѣкъдѣ.

На кѣсо прочутия Парижкия пивачъ става едно, уйдурдиса се съ фабрикантитѣ и распорѣжда се съ милионитѣ овци-жени, които носѣтъ Европейската поноска. Тѣ трѣбва да си оставятъ облѣклата, за които сж вече похарчили пари, и които можѣтъ още много да имъ служѣтъ и да прахосватъ други пари за нова материя и новъ кроежъ, тъй щото хитритѣ търговци да намѣкнатъ отъ ново пари въ джебове-тѣ си.

Бѣдната жена влече си и тя подиръ цѣлото шествие, като подражава външността на тѣзи, що сж на челото му, до толкози до колкото ѣ позволяватъ малкото, но съ много трудъ, изработени пари. Цѣлия планъ е една отъ най-омразнитѣ тирании, които сж сжществували до сега и една отъ най-глупавитѣ. Планътъ почива на тѣзи двѣ нѣща: хитрината на фабрикантина и невѣжеството на купена. Научнитѣ изсѣдвания можѣтъ само да го унищожѣтъ, а както знаемъ, тѣ напредватъ.

Женитѣ сж почнали да мислѣтъ и една доста уважителна частъ сж вече противъ пристиганіето на тѣлото, защото врѣди на здравнето, на задържаніята имъ, като майки, или пакъ е не съобразно съ неизмѣнимитѣ закони на хубостта. Днесъ женитѣ сж експлоатирани, сжщо като че сж востъчни фигури въ дрехарницитѣ и се въртятъ около себе си, за да привлечатъ вниманіето на минувачитѣ по улицата.

Че Г-ца Виллардъ е въ правото си, коя да е отъ насъ, слѣдъ малко размисление ще утвърди. Ний, даже, които не сме въ вѣтрившия кража на тази луда вихрушка — модата, чувствуваме врѣдното ѣ влияние. Коя отъ насъ може да каже, че и у насъ не се е вмѣнжала вече тази епидемия — слѣдване модитѣ? Минжлата година се носяхъ дълги пелерини (намѣтки), тази година, ако смѣешъ излѣзъ съ нежъ и ще видишь, че се избръщатъ да те гледатъ, като вървишь по пѣтя, или пакъ другаркитѣ ти ще ти кажѣтъ, тъй приятелски образомъ. „А бе, защо не си прерѣжишь намѣтката, но си се проточила тъй.“ Малко сж женитѣ, които ще иматъ куража да си донасятъ мантелитѣ, тъй както сж били скроени отъ първо. Добръ е ако се сполучи въ прекрояването, но ако се случи да се развали, да се исхаби, тогава...?

Има и другъ видъ жени, тѣ ни най-малко не мислѣтъ, на умъ не имъ дохожда, даже, за вехтата. „Модата ѣ се е мнѣжала,“ и съ това турятъ точка на всѣко по нататѣшно запитване. И на другия день вече, се трѣгнува отъ дрехарница на дрехарница, да се търси това що е по модата. Сжщото е и съ жакетитѣ, отгорнитѣ дрехи.

Но какво да се каже за роклитѣ? Колко много пари се прахосватъ съ тѣхъ! У насъ е останжлъ стария обичай на затрупване рокли, и се е смѣсилъ съ новия, който е промѣнение всѣки три мѣсеца на кроежа. Искать да иматъ много рокли, а да сж и по модата.

Сега да си предположемъ една жена, която има отъ минжлата гоина една доста добра басмѣна рокля, която съ премахвания на тантелитѣ отъ рамѣната ѝ, и корделата отъ кръста ѝ, би била превъсходна рокля за подирѣ пладиѣ въ кжци, че и до близни съсѣди да се отиде. Още останжла е отъ минжлата година една рокля, отъ тънка вълнена материя. Истина е, че не е тѣй съвсѣмъ нова, но ако се направяше една блуза отъ нѣкаква материя, която да не е скжпа, нито да избѣлява, тогава фусятата съ блузата можахж да се носжтъ въ по-голѣмитѣ горѣщици, когато се излази на вѣнѣ, а съ нейната си дрешка, когато се захлади и трѣбва да се носи намѣтка или жакетка. Тази рокля си предполагаеме, че не е нѣкой много ясенѣ цвѣтъ, но тѣй нѣщо, което „кирѣ да носи.“ Ако жената излази всѣки день, не би било чудно, че ще стане нужда да си направи и една нова рокля. Тя, обаче, внимава цвѣта ѝ да не бжде твърдѣ свѣтълъ, материята да е споредъ годишното време, кроежа ѝ да не е твърдѣ въ модата, т. е. ако се носжтъ голѣми ржкави, като бѣчевки, нейнитѣ да сж по-възмалки, защото тя мисли, че тази рокля ще се носи и до година, а тогава вѣчно измѣлилата мода може да се премине. Ако хората носжтъ розетки по двѣ и три на врата си, тя си туря само една, и то колкото се може по-малка, за да нѣма нужда да ѣх разваля пакѣ, защото знае, че е губение на време, а времето е пари.

Фигурата въ иллюстрацията е примѣръ на една рокля на която кроежа не трѣбва да се измѣнява, догдѣто се донеси. Тѣнкотата ѝ въ кръста не е за подражение, обаче, ако се гледа цѣлата фигура, ще се забѣлжжи, че не е и съвсѣмъ отъ стѣгнитѣ, защото не е отъ много пълнитѣ. Но въ живота си, всѣки день, ний срѣщаме, момѣ, жени, които на всѣкжждѣ сж пълни, едри, само че въ кръста сж преклани, като оси. Не отдавна гледахъ една дѣвойка, която е предводителка на модитѣ, толкози стѣгнжта отдолу и дрехата ѝ толкози опижта отгорѣ, щото неволно си помислихъ за прѣчка.

И тѣй нашата госпожа минува лѣтото, пакѣ ѝ голѣма частъ отъ есенъта съ една басмѣна, една минжло годишна рокля съ прибавка една блуза и една нова рокля ако кисията ѝ допуща. За слѣдующата година ще ѝ останжтъ новата рокля и блузата като второстепенни дрехи, а да прибави една басмѣна рокля и една блуза отъ нѣкой материя. Ако жената сама си ошива дрехитѣ, никой свѣсенѣ мжжъ не ще ѣх мисли за раскошна.

Искусството на спокойно, свѣсно, напето обѣкло, не е, ни въ многообразието, ни въ много голѣмото стѣгане. Ахъ, колко малко разбираме отъ хубость! Кой скулпторъ би взелъ за образецъ днесъ да извая нѣкой прецвѣкнжта кукличка. Дѣйствително, ако заучиме малко по-вече началата на хубостьта, ний бихме сждили по-добрѣ.

Кой не би се смѣялъ днесъ на онѣзи гърбици, които носихме преди шестъ, седемъ години? Днесъ само, като си спомнимъ за тѣхъ, че се смѣемъ, но тогава се напредваряхме коя по-голѣма гърбица да си туря. Днешната лудория за голѣми ржкави, ще е сжщо тѣй смѣшна подирѣ нѣколко години. Но работата

е, че не е само смѣхорията произведена отъ извѣнмѣрната голѣмина. Преди да бѣхж се появили тѣзи балони, доволно бѣше два метра двойна материя за една дрешка, а и оставаше за закърпки. Днесъ шивачката ти наржча да вземешъ два метра и половина, а басма — три. Значи, че модата се докоснува до кисията.

Съ това не искаме да кажемъ че всичкитѣ жени сж за осжждане. Благодарение, че има исклучение, иначе ний като бѣденѣ народѣ, сме за оплакване. Но пакѣ никой чловѣкъ, който има очи, не може да не забѣлжже, че нѣкои слѣджтъ модата тѣй слѣпешкомъ;

Рокля, на която кроежа не трѣбва да се измѣнява, догдѣто се донеси.

други ужъ по-разбиратъ, но сегисъ тогисъ си затварятъ очитѣ и вършжтъ работи, за които се кажжтъ отъ послѣ; а трети само въздишжтъ и съжеляватъ че нѣматъ срѣдствата.

Работата, обаче, не е да не слѣдимъ модата, защото нѣмаме възможностьта; но да не ѣх слѣдимъ защото гледаме че врѣди на кисията, на здравieto, и отнема времето, което трѣбваше да употребимъ за украшение на ума. Желателно е да се знае колко време всѣка жена, която знае да чете, се занимава седмично въ прочитание на нѣщо, което ще развие умътъ ѝ и ѝ даде материалъ за мисление и разговорѣ.

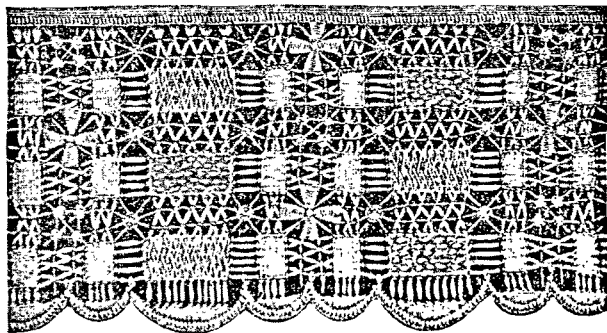
Ржководѣлия съ изнищени жици.

№ 1 Украйникъ за маса.

Много красиво би стояло ако се изработи на по-

кривало за маса, отъ тънко домашно платно. Изрѣзва се отдолу най първо фестонъ, който е еднѣжъ отъ 28 жици, два пѣти отъ по 20. Слѣдъ довършването на фестона наоколо, тогава изнищваме отъ горната страна на самия фестонъ 8 жици, но като оставимъ тѣзи 2, за който е забоденъ послѣдния опримченъ бодъ. Заедно съ тѣзи 2 жици приборяватъ се още 8 т. е. всички ставатъ 10 неизнищени тогава изнищваме 10, оставаме неизнищени 10, и тѣй нататъкъ. Три пѣти ставатъ изнищванията по 10 и три пѣти оставаме по 10 неизнищени. Горната страна на послѣднитѣ изнищени жици опримчваме наоколо, за да се не нищятъ по-вече отъ колкото желаемъ.

Сега да започне изнищването на украинника отъ дѣсно къмъ лѣво. Трѣбва да помнимъ, че правимъ украинникъ и жицитѣ на тази страна ще се нищятъ само до опримчването, затова ще се прерѣзватъ до тамъ. Изнищватъ се 8 жици, оставатъ се 8 неизнищени изнищватъ се 16 жици, оставатъ се 8 неизнищени, изнищватъ се 8 жици, оставатъ се 20 неизнищени. Сѣщото пакъ се повтаря до края на свършъка на страната. Тѣй се заобикалятъ и изнищватъ и четиритѣ страни.

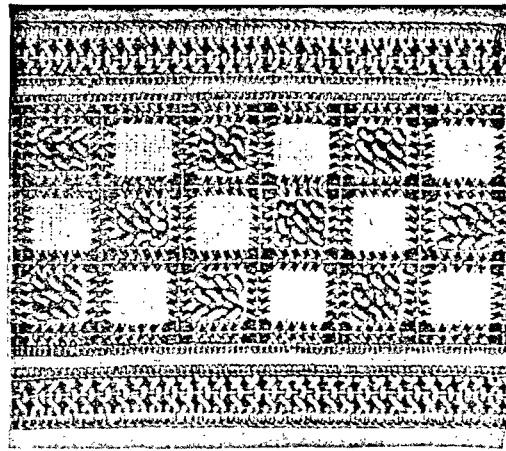
№ 1. Украинникъ за маса.

Съ конецъ и игла започва се опримчването наоколо пълнитѣ квадратчета и се минува напрѣко, или диагонално до друго срѣщоположно пълно квадратче, тѣй щото конца да съединява двата срѣщоположни жгли на празното квадратче. Голѣмитѣ пълни квадратчета единитѣ сѣ изработени съ пѣшки отгорѣ, а други съ кръстчагъ шефъ. Изнищенитѣ жици се опримчени съ два конца, но размѣнено. Въ по-малкитѣ празни квадратчета концитѣ сѣ просто замрѣжени въ срѣдата, а въ по-голѣмитѣ сѣ прекарани два конца отъ горѣ на долу, и тѣй сѣ образували по четири точки за замрѣжване, които сѣ презъ едно замрѣжена съ конецъ, който е превиванъ отъ двѣтѣ страни за да става пълнежъ.

№ 2 Изнищена пвица за перо.

Подгъва се рѣбъ около два прѣста широкъ, който вмѣсто да се ошие, се опримчва за да се застѣгне добръ. Тогава се изнищватъ 12 жици, опримчва се и другия край, като се взема по 4 жици при забодването, приборяватъ се още 8 и тогава се опримчва горния край на тази пвица неизнищенъ платъ съ 12 жици — 4 въ долното опримчване, 4 свободни и 4 въ горното опримчване. Изнищватъ се отъ ново 6 жици, оставатъ се 16 не изнищени, и тѣй нататъкъ, догдѣ станжтъ четири редове изнищени квадратчета

и три реда пълни квадратчета. Слѣдъ послѣдния редъ изнищени квадратчета опримчва се плата отъ горната страна, като се взематъ по 4 жици, прибавятъ се други 8 и отгорния край на неизнищената пвица се опримчва. Изнищватъ се други 12 жици и се опримчва плата. Тѣй се работи отгорѣ на долу.

№ 2. Изнищена пвица за перо

Сега почнуваме отъ дѣсно на лѣво. Изнищватъ се жици между двѣтѣ най-вжтрѣшни опримчвания. Изнищватъ се 6, оставатъ се неизнищени 20, изнищватъ се 6, оставатъ се 20 и тѣй нататъкъ до края.

Между празнитѣ квадратчета сѣ прекарани дебели конци, които като минуватъ презъ изнищенитѣ жици послѣднитѣ се прекръстосватъ по двѣ, по двѣ. Сѣщото се прави и на двѣтѣ посоки.

Пълнитѣ квадратчета, презъ едно, сѣ изработени отгорѣ съ пѣшки каквито шиемъ въ бѣлия шефъ.

Упътване по готварството.

Агнешко мѣсо.

Агнешкото мѣсо бива най-вкусно отъ Декемврий до Априлъ. Най-добро бива мѣсото, когато агнето е около два мѣсеца и половина и се е все кърмело съ млѣко. Агнешкото мѣсо не трѣбва да се бие съ млатъ, нито да се вари, или пече твърдѣ много.

Печенъ агнешки бутъ.

Бута, на който сѣ оставени и ребитѣ, чакъ до първитѣ ребра, съставя четвъртъ отъ агнето. Прерѣзва се костъта на бута, рѣзва се бута на нѣколко мѣста съ ножа, намазва се съ масло, напеперява се, и се туря въ гевеча, или тавата да се пече, отъ 40 — 45 минути, слѣдъ като се запече. Нѣколко пѣти отъ послѣ се полива съ сока, който се намира въ сѣда за да не прегори кората. Опечената четвъртъ агне се туря въ една плоска чиния и заобикаля на около съ клончета майданозъ.

Пърженъ преденъ бутъ.

Сварява се предната частъ на агнето, изважда се отъ тенжерата, изваждатъ ѝ се коститѣ, безъ да

се распокъсва, исцъжда се добръ. Когато истине посолява се съ солъ и шиперъ, намазва се съ масло, набрашниява се и се туря да се пържи въ тиганя съ масло. За по-голям леснотия може да се нарѣже на равни късове, преди мазането съ масло. Съ таквоя пържено месо може да се приготви и италиански соусъ.

Италианския соус се приготвя тъй: Нарѣзва се на ситно една глава лукъ и нѣколко гъбички и се туря първомъ лукъ, слѣдъ малко и гъбичкитъ да се пържатъ въ 50 грама масло, прибавя се една пълна лъжица брашно, което да се допърже добръ; налива се една лъжица оцетъ, $\frac{1}{2}$ литра добъръ буйльонъ; да заври, тогава ди се прибави една лъжица гъстъ доматенъ сокъ, или пакъ нѣколко прѣсени домати исчистени и обѣдени, една стиска солъ и малко пеперъ. Нѣка да ври соуса, догдѣ остане само една третя. За по-вече вкусъ да се нарѣже на твърдѣ ситничко майданозъ и прибави малко лимоненъ сокъ.

Анешко месо съ грахъ.

Нарѣзва се предния бутъ месо на сръдни късове, омиватъ се, исцъждатъ се, и се запържватъ въ 50 грама масло; туря се една стиска солъ и малко черенъ пеперъ, една пълна лъжица брашно; залива се съ буйльонъ за да се покрие месото и се остава да заври; тогава се прибавя нѣколко клончета майданозъ, една глава лукъ набодена съ три, четири зърна карамфилъ и половина литра прѣсенъ грахъ. Нѣка ври $\frac{3}{4}$ часъ. Месото, както и граха, трѣбва да се свържатъ добръ и соуса де се намали, за да не е воденъ. Тогава се изваждатъ лука и майданоза, а се прибавятъ 2 добръ разбити яйца, размити съ половина чаша млѣко.

Анешки котлети.

Повзрѣватъ се котлетитъ, отбира имъ се мазното, посоляватъ се съ солъ и пеперъ, и се турятъ да се опържатъ въ тиганя; въ една лъжица масло, по 3—4 минути отъ всѣка страна.

Котлетитъ се нареждатъ на плоска чиния въ видъ на кръгъ, като се остава въ сръдата празно мѣсто за кестенето пюре. Всичкото се парвева отгорѣ съ малко сокъ отъ печено месо, или пакъ малко отъ запърженото масло.

Кестено пюре. Нечекватъ се 500 грама кестени; заливатъ се съ студена вода, колкото да ги покрие; оставатъ се да врѣтъ за 5 минути; тогази кестенитъ се пушкатъ лесно. Обѣленитъ кестени се турятъ въ единъ дълбочтъ тиганъ, или тенжеръ, заливатъ се съ вода колкото да ги покрие, прибавя се една стиска солъ, една малко парченце масло, една стиска захаръ; нѣка да врѣтъ, догдѣ да станатъ меки, като мозъкъ, и водата да е извѣрѣла до толкози, щото да е останало само $\frac{2}{3}$. Смачкватъ се и се прецѣждатъ презъ цѣдилката съ малко топла водича. Туря се отъ ново пурето въ тенжерката, бърка се за да стане на вредъ еднакво; прибавя се още малко буйльонъ, или млѣко; туря се на огъня изново до завиране и най постъ попарва се съ 35 грама пържено масло.

Пълнена плешка съ варени моркови и лукъ.

Изваждатъ се коститъ на двѣ плешки; празното мѣсто се напълва съ слѣдния смѣсъ: 50 грама отъ сръдата на хлѣба, натопена въ млѣко и тогава истиска-

на, посолена съ солъ и пеперъ и една лъжица брашно, желтъка на едно яйце, малко ситно нарѣзанъ майданозъ и гюзомъ. Да се осуче добръ и привърже съ единъ дебелъ конецъ, за да се не изсипи гълнежа, туря въ тенжерата и задуши съ малко вода, или да се пече на фурната 40 — 45 минути, слѣдъ като се запърже.

Пълнената плешка се развързва и туря на чиния, като се обгражда съ варени моркови и лукъ.

Лукътъ се приготвя тъй: Слѣдъ като се до половина свари, и исцѣди; туря се въ една тенжера съ малко масло, малко солъ и половина чаша буйльонъ, остава се да ври, догдѣто сокътъ съвсѣмъ изври и лука се зачерви.

МАЙКА.

Знаеш ли, що е да имашъ майка? Ималъ ли си, ти? Знаеш ли, що значи да си дѣте, бѣдно дѣте, слабо, голо, окайно, гладно, усамотено въ свѣта, а да чувствувашъ. че имашъ при себе си, около себе си, надъ себе си, да ходишъ когато ходишъ, да се спира когато се спирашъ, да се усмихва когато плачешъ, една жена . . . не, не се знае още да ли е жена, единъ ангелъ, който те придружава на всѣкъдѣ, който те учи да говоришъ, да се смѣешъ, да любишъ, стоплъхъ прѣститѣ ти въ рѣцѣтъ си, тѣлото ти между колѣнитѣ си, душата ти въ сърцето си, който ти дава млѣкото си, когато си малъкъ, хлѣба си, когато порастнешъ, живота си всѣкога, на когото казвашъ. Мамо! и който те назовава: Чадо мое! тъй мило, нежно, щото тѣзи двѣ думи весельтъ Бога. Ей добръ, азъ имахъ майка. Тя бѣше сирота жена, пѣше по улицитѣ на Бресия за прехраната си. Азъ ъхъ придружавахъ и хората ни подхвърляхъ по нѣкое и друго петае. Единъжъ, види се, въ пѣсенъта която пѣше, безъ да разбира, е имало думи докаточителни за нѣкои господари въ града ни и причинявахъ смѣхъ на слугитѣ на одного отъ посланицитѣ. Въ сжщото време минъ единъ сенаторъ, изгледа ъхъ, чу, пѣсенъта и каза на капитанина, който го слѣдѣше: „На бѣсилката тазъ жена!“

Майка ми бѣ уловена веднага. Тя не продума, ни дума, цѣлуна ме съ съзъи на очи, които покапахъ по челото ми, взѣ си кръста и се остави да ъхъ свържатъ. Като че още го гледамъ онзи меденъ кръстъ. Името ми е написано отдолу съ курсивни букви. На шеснадесетъ години бѣхъ тогава, и гледахъ какъ стражаритѣ свързахъ майка ми, безъ да говори, вика, или плаче, неподвижна, вледена, примрѣла, като че сънува. Тълпата тѣй сжщо мълчеше. Но съ сенатора имаше едно момиченце, което водѣше той за ръка, безъ сумѣние дъщеря му, което отведнѣжъ се смили. Горкото се хвърли при нозѣтъ на сенатора и плака до тогава, догдѣто опрости майка ми. Когато ъхъ развързахъ, майка ми взѣ кръста си и го даде на красивото дѣте, като ѣ каза: „Госпожине, пазѣте този кръстъ, той ще ви донесе щастие.“ По сетиъ майка ми умрѣ! Азъ се обогатихъ слѣдъ години и днесъ желала бихъ да видѣхъ онова дѣте, онзи ангелъ, който избави майка ми! Кой знае? Възможно е, че тя сега е злочеста; възможно е, че тя има нужда, пакъ отъ мене. Въ всѣки градъ, гдѣто и да отидѣ, повиквамъ началника на полицията, разказвамъ му за случката, и на оногова, който би намѣрилъ жената, която търсѣхъ, ще му дамъ десетъ хиляди златни монети.

У-ТА ГОДИШНИНА

„ИСКРА“

НАУЧНО-ЛИТЕРАТУРНО И ОБЩЕСТВЕННО СПИСАНИЕ

Излиза въ последне число на всѣкий мѣсецъ, въ
обемъ отъ 10 печатни коли на 8-ни.

(Излизали сж до сѣга 10 книжки)

ПРОГРАММА:

1) Романи, повѣсти и раскази (оригинални и преводни) 2) Народни пѣсни, предания, поговорки и пр.: 3) Популярни статии по всѣчкитѣ клонове на науката; 4) научни новини; 5) Статии по възпитанието; 6) Критически и библиографически отдѣли; 7) Изъ нашия общественъ животъ и 8) Изъ чуждия общественъ животъ.

Годишния абонаментъ си остава пакъ същия при *уголѣменъ обемъ*

За България 12 лева

За странство 16 лева

На ученицитѣ се прави отстъпка 2 лева.

Абонамента се приема само годишенъ и предплатенъ съ пощенски бонове, или пощ. записъ. **Пощенски и гербови марки не се приематъ.**

Който събере 10 абонати въ предплата, ще получи 15% възнаграждение.

Въ петата годишнина слѣдва продължение V-та книжка на „Минжлото“ отъ Ст. **Занмова** и прочутия романъ на Ф. М. Достоевский — „Братия Карамазови“. Тоя романъ се печата на особни коли, форматъ 4-ни, съ особна номерация, тъй щото да може да се подвърже на отдѣлно.

Тия г-да абонати, които се абониратъ на V-та година, а не сж получили четвъртата, за да иматъ възможностъ да се снабдятъ съ първитѣ 30 коли отъ прочутия романъ на Ф. М. Достоевский „Братия Карамазови“, отпуша имъ се четвъртото годишно течение за 10 лева, намѣсто за 12, а тия, които искатъ да иматъ „Минжлото“ V книжка, отъ начало-то, което започва отъ III година на „Искра“, тритѣ годишни течения (III IV и V) имъ се отпуша за 30 лева.

Първа и втора годишнина отдѣлно струва по 20 лева, а двѣтъ заедно се отпушатъ за 36 лева, подвързани. Г-да абонатитѣ, които искатъ да се абониратъ за петтѣхъ годишни течения, отпушатъ имъ се за 60 лева.

Писма, Ръкописи и пари се испровождатъ на името на редактора-издателя:
В. Юрдановъ въ гр. Шуменъ.

„СЕМЕЙНО ОГНИЩЕ“

ИЛЛЮСТРОВАННО ДОМАШНО СПИСАНИЕ

ИЗЛИЗА ВЪ КРАЯ НА ВСЪКЪЙ МЪСЕЦЪ, ВЪ ОБЕМЪ ОТЪ 3 ПЕЧАТНИ КОЛИ, НА 4-НИ.

ПРОГРАММА:

1) Романи, повѣсти и разкази (оригинални и преводни). 2) Биографии на прочути мъже и благородни жени. 3) Статии по възпитанието. 4) Домакинство: а) Кроение и шевъ б) ръководѣлие; б) упътване по готварството; г) забѣлѣжки по градинарството; д) хигиенични правила. 5) Откъслечи отъ музика 6) Нѣща, които струватъ да се знаѣтъ; 7) Забѣлѣжки за момичета.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ:

За България 8 лева, за странство 9 лева.

 Абонаментътъ става само въ предплата.

Поръчки и пари се изпраща до: книжарницата на А. В. Велчевъ въ гр. Варна, а ръкописи — до редакторката на Списанието въ сѣщия градъ, — М. Недѣлкова-Попова.
